

PART

AN

[Faded text on a yellowish label, likely a library or archival mark]

**BIBLIOTECA
CENTRALA A
UNIVERSITAȚII
DIN
BUCUREȘTI**

Nº Curent 74358 Format -

Nº Inventar A 58716 Anul 1940

Sectia Depozitü Raptul i

F4368

538
SCRIITORII STREINI

SHAKESPEARE

CORIOLAN

TRAGEDIE IN 5 ACTE

traducere din limba engleză de DRAGOȘ PROTOPOESCU

FUNDAȚIA PENTRU LITERATURA
SI ARTA "REGELE CAROL II"

CORIOLAN

1956

DE ACELAȘI AUTOR:

UN CLASSIQUE MODERNE: WILLIAM CONGREVE, sa vie, son oeuvre. Avec une préface de M. Louis Cazamian. Les éditions de « La vie universitaire », — Paris, 1924 (436 pages, avec une Bibliographie).

WILLIAM CONGREVE: A SHEAF OF POETICAL SCRAPS, together with A SATYR AGAINST LOVE, prose Miscellanies and Letters, edited by — Second edition enlarged. (With a Letter from Mr. Edmund Gosse. Analele Academiei Române. București, 1924. (70 pp.).

« Several of these pieces are not included in Mr. Montague Summers' s monumental edition. . . Fair precision. Dragoș Protopopescu has done a good service to Congreve and to English studies ».

Allardyce Nicoll

« Your *Satyr against Love* is a great discovery. It is so much better than all Congreve's other miscellaneous pieces that I can hardly believe my eyes and ears. . . »

Sir Edmund Gosse

« Your profound study of Congreve and his unpublished writings place you high among English scholars »

Sir Sidney Lee

CARACTERUL DE RASĂ AL LITERATUREI ENGLEZE. Editura « Glasul Bucovinei ». Cernăuți, 1925 (27 pp.).

PAGINI ENGLEZE. Editura « Cultura Națională ». București, 1925 (285 pp.).

FENOMENUL ENGLEZ. Editura Fundațiilor Regale. București, 1936 (470 pp.). (Premiată de Academia Română)

SHAKESPEARE
Inv. A. 58.716.

Bd. 234002

C O R I O L A N

TRAGEDIE IN 5 ACTE

Traducere din limba engleză de DRAGOȘ PROTOPOPESCU

69757
F5769

BUCUREȘTI

FUNDAȚIA PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTA « REGELE CAROL II »

39, Bulevardul Lascar Catargi, 39

1 9 4 0

Biblioteca Centrală Universitară
BUCUREȘTI
Cota 74368 Outlet
Inventar 69757

CONTROL 1953

RC 157 / 01

B.C.U. Bucuresti

C69757

CORIOLAN

DRAMATIS PERSONAE

Caius Marcius, mai târziu Caius Marcius Coriolanus.

Titus Lartius }
Cominius } generali împotriva Volscilor.

Menenius Agrippa, prieten al lui Coriolan.

Sicinius Velutus }
Junius Brutus } tribuni ai poporului.

Tânărul Marcius, fiul lui Coriolan.

Herald roman.

Tullus Aufidius, generalul Volscilor.

Locotenent, al lui Aufidius.

Conspiratori, ai lui Aufidius.

Cetățean din Anțium.

Două sentinele volse.

Volumnia, mama lui Coriolan.

Virgilia, soția lui Coriolan.

Valeria, prietena Virgiliei.

Doamnă, de onoare a Virgiliei.

Senatori romani și volsci, Patricieni, edili, lictori, soldați,
cetățeni, crainici, slujitori ai lui Aufidius și alți slujitori.

Scena: Roma și vecinătatea; Corioli și vecinătatea; Anțium.

CORIOLAN

ACTUS I

ACTUL I

SCENA I

ROMA. — O STRADĂ

Intră o gloată de cetățeni răsculați, cu bâte și alte arme.

I-ul CETĂȚEAN

Fraților, stați puțin și m'ascultați!

TOȚI

Vorbește, s'auzim!

I-ul CETĂȚEAN

Ce vreți mai bine? Să muriți în luptă ori de foame?

TOȚI

În luptă!

I-ul CETĂȚEAN

Dar știți că dușmanul de moarte al poporului e Caius Marcius!

TOȚI

Știm, știm!

I-ul CETĂȚEAN

Să-l ucidem și-om avea grâu la prețul nostru! Ne-am înțeles?

TOȚI

Nici vorbă! La treabă — acum! Haidem, hai cu toții!

II-lea CETĂȚEAN

Un cuvânt, dragi cetățeni.

I-ul CETĂȚEAN

Noi n'avem nimic de dat!! Noi suntem săraci. Dumnealor sunt bogați, — ai de sus se 'mbuibă din calicia noastră. Să ne dea măcar pristosu de grâne, până nu se strică — dacă au un pic de omenie! Da ți-ai găsit! Ei se îngrășe din carnea care ne-a mai rămas pe os, din foamea noastră! Lipsurile noastre sunt belșugul lor. Să le crăpăm capu până nu crăpăm noi de foame. Martor mi-este Ceru că nu vorbesc din sete de răzbunare, ci din jind amar după un codru de pâine...

II-lea CETĂȚEAN

Și vrei să cereți socoteală lui Caius Marcius?

TOȚI

Lui mai întâi. Că se poartă cu noi ca un câine.

II-lea CETĂȚEAN

Da, da ce-a făcut el pentru țară...

I-ul CETĂȚEAN

O fi făcut. Trebuie să i-o recunoaștem, chiar de-ar fi ca asta să-i dea și mai mult nas!....

II-lea CETĂȚEAN

Ei, nu vorbi cu ciudă.

I-u CETĂȚEAN

O fi rămas el de pomină, da-ți spun eu că tot ce-a făcut, a fost numai din trufie. Proștii s'o spue c'a făcut-o pentru țară. A fost numai ca să fie pe placu mamă-si și să se fandosească. C'o fi el viteaz, da-i și mare fanfaron!

II-lea CETĂȚEAN

Cauți și tu pete 'n soare! Da 'n orice caz n'ai să spui că-i un om lacom...

I-ul CETĂȚEAN

Dacă n'o spun eu, spun alții... Că are săracu la păcate cu duiumu! (strigăte afară) Da ce-or fi sbieretele astea? S'a răsculat ailaltă parte a orașului. Ce stăm noi să trăncănim? Hai la Capitoliu.

TOȚI

Să mergem. Să mergem!

CETĂȚENI

Stați puțin, cine vine?

Intră Menenius Agrippa.

II-lea CETĂȚEAN

E vrednicul Menenius Agrippa, — un om care totdeauna a iubit poporul.

I-ul CETĂȚEAN

Om cum se cade. De-ar fi toți ca el!

MENENIUS

Da ce e? Ce-i dezmățul ăsta-al vostru?
Cu bâte și ciomege? Ce-i cu voi?

I-ul CETĂȚEAN

Ce vrem noi știe bine senatul! Ba o știe cam de două săptămâni. O să trecem la fapte. Se spune că cerșetorii au mirosul greu. O să vadă dumnealor că bâtele noastre îs și mai grele...

MENENIUS

Fugiți de-acolo, oameni buni, se poate?
Ori poate zău, vi s'a urît cu binele?

I-ul CETĂȚEAN

Cam greu să ni se urască! Cu binele am terminat de mult...

MENENIUS

Vă spun c'avem cu toții, de popor,
O grije de părinte... Pentru lipsurile
Și tot ce-aduce seceta cumplită,
Svârliți cu piatra 'n cer, dacă vă place,

Dar nu în statul, — care cu-o mișcare
Fărîme face orice bolovan
Cu care cineva îi iese 'n cale.
De foamete sunt ziii vinovați,
Și nu patricienii... — Nu cu bătele
Veți face treabă, ci la cer rugându-vă...
Altmintrelea săriți din lac în puț,
Și dați ponosul tocmai pe aceia
Ce nu v'au fost în vieață decât prieteni,
— Când voi vedeți în ei dușmani de moarte.

I-ul CETĂȚEAN

Ha, prieteni! Știi că-mi place? Da puțin le pasă de noi! Pe noi ne lasă să crăpăm de foame când hambarele lor sunt doldora de grâne! Fac edicte contra cametei, — dar ca să apere pe cămătari dau zilnic cu piciorul la cîte-o lege împotriva bogatului și dau ordonanțe tot mai afurisite, ca să apese și robească poporul. Dacă nu ne mănâncă fripți războaiele, ne mănâncă ei. Și asta numești d-ta prietenie!

MENENIUS

Dar ori că sunteți nemaipomenit de răi,
Ori spuneți singuri c'ați înebunit!...
Imi vine 'n minte-o strașnică poveste
— O știți, pe semne, dar se potrivește
Așa de bine astăzi,, c'am s'o fac
De două ori mai veche, povestind-o...

I-ul CETĂȚEAN

Bun, s'auzim. N'ai să ne prostești d-ta cu o znoavă.
Da dacă-ți spune inima, dă-i drumu!

MENENIUS

Odată s'a 'ntâmplat ca toate membrele
Pe pîntec tare, tare să se supere
Că toată ziua stă ca o prăpastie
In trup, de nesimțire și de lene,
— Cămară care 'nhață doar, merindele
Și pic de osteneală nu-și mai dă,
Când celelalte săvârșesc: auzul,
Vederea, mersul, gândul, pipăitul,
Și toate 'ntr'ajutându-se, ajută
La poftete și binele comun,
La starea generală... — Zise pântecul:

I-ul CETĂȚEAN

Ei, ce răspunse pântecul?

MENENIUS

— Așteaptă,
Că spun pe loc!... — Stomacul, cu'n surâs
(Ce nu venea, de sigur, din plăcere,
Dar trebuie să-mi fac și eu stomacul
Să râdă și vorbească...) — spuse verde
Țâfnoaselor, protivnicelor membre
Ce starea bună i-o râvneau, precum
Și voi, cu rea credință imputați
Senatului că nu face nimic...

I-ul CETĂȚEAN

Poftim stomacul?!... — Cum adică, fruntea
 Ce poartă diademele 'mpăraților,
 Și ochiul veghetor, și inima:
 Viteazul sfetnic! —, brațul: un soldat!
 Piciorul: telegarul nostru! —, limba:
 Trompeta asta! —, cum și-atâtea altele,
 Ce vin cu 'ndestulări și ajutoare
 Să pună vlagă 'n noi...

MENENIUS

— Și mai departe?

Zi-i, zi-i că-mi place... Ei, și dup' aceea?

I-ul CETĂȚEAN

Adică toate or să fie roabe
 La corbul ăsta mîncăcios, stomacul,
 Haznaua asta-a trupului?...

MENENIUS

— Ei și?

I-ul CETĂȚEAN

Atător membre muncitoare, pîntecul
 Au ce-a putut răspunde?...

MENENIUS

— Da, ți-oi spune!

Cu-o leacă de răbdare... care văd...
 Că ție-ți cam lipsește... ți-oi răspunde:

I-ul CETĂȚEAN

De când aștept?...

MENENIUS

— Așteaptă, dragul meu:

Greoiul meu stomac, pe-atât de calm,
 Pe cât de repeziți acuzatorii,
 Răspunse: « Comeseni iubiți ai trupului,
 E drept la mine vin pe rînd merindele
 Din care voi cu toții vă 'nfruptați:
 Căci sunt hambarul și atelierul
 Construcției întregi... Dar înapoi,
 Eu nu vi le trimet pe drum de sînge,
 La Curte — care-i inima, — la creer,
 Această reședință a luminei,
 Și 'n spuza de-ascunzisure și unghere...?
 Voinicii nervi, și ultimele vine
 Tainul dela mine și-l primesc,
 Tainul zilnic, nu? — Cu toate că,
 Amicii mei, nu-i nimeni printre voi »...
 — Dar par'că începe, vai, să nu vă placă...

I-ul CETĂȚEAN

Ba cum nu, ascultăm...

MENENIUS

...— « Care să vadă

Cu ce sudori muncesc eu pentru toți,
 Eu totuși voi susține că făina,
 La voi, și doar pe voi se cheltuește,
 Când mie îmi lăsați numai tărâța...»
 — Așa e?

I-ul CETĂȚEAN

— Cam așa, da ce-are-a face?...

MENENIUS

Cam are... căci stomacul e Senatul,
Iar voi, sărmane membre revoltate...
Și-atunci vă 'ntreb: de nu ar fi Senatul,
Au cine-ar duce 'n spate greutățile?
Poporul? Nuu!... El are tot de-a gata!...
Așa e? Spune tu, ațâțătorul
Și capul răutaților...

I-ul CETĂȚEAN

— Eu capul?

De ce eu capul?...

MENENIUS

— Știi de ce? E fiindcă,

Din toată gloata asta cum se cade,
Ca cel, mai de nimic și mai pârlit,
Te-ai pus în frunte, ca s'ajungi întâiul,
Din cel din urmă papugiū ce-mi ești!
— Dar țineți-vă bine în ciomege,
Căci Roma nu se teme de chițcani...

Intră Caius Marcius.

— Cu bine, Caius Marcius!

MARCIVS

— Cu bine!

— Da ce-i cu tine, haită dezmațată?

De nu mă 'nșel, te cam mănîncă ceafa!

Ori numai te mănîncă vechea rîfe... *puce*

I-ul CETĂȚEAN

El pune-o vorbă bună totdeauna!..

MARCIVS

Să pun o vorbă bună pentru voi?

Ar fi să-mi ies din minți, să uit ce sunt!

Ha, câni turbați ce nu aveți la inimă

Nici pacea, nici războiul!... — cea dintâi

Vă sperie, al doilea v'asmute!...

Vă crede omul lei, și sunteți iepuri... *Bine*

Sau vulpi vă vrea, și găște vă găsește!

— Ca apa și ca focul de fățarnici,

Și dîrji la trebi ca grindina la soare,

Dreptatea pentru voi este dezmațul:

Călcarea în picioare a puterii

Și-a legii sfinte care o 'nvestmîntă.

Incât a fi urît de voi, e-o glorie,

A face bine în popor înseamnă *Mine*

A nu da leacul cuvenit bolnavului.

Un om ca să se bizue, pe voi,

Inseamnă plumb în aripe să-și toarne

Sau munții să-i amenințe cu paiul!

menenius!

Incredere în voi, când vă năzare
 In fiecare clipă o năsbîtie?..
 Urîți pe unul, mîne: sus cu el!
 Ca poimîne din nou să-l huiduiți...
 Și-aveți, poftim, curajul să certați
 Senatul că doar el vă ține 'n frîu
 Și 'mpedică 'ntre voi să vă mîncați? (lui Menenius)
 — Și ce cer?

*✓
menenius!
cau!*

MENENIUS

— Grâu la prețul lor... — că are,
 Hambare pline țara!...

MARCIVS

— Cum să n'aibe!

Golanii!... Stau cu mînele în sîn,
 Și știi ce se petrece 'n Capitoliu:
 Știi tot ce facem, cine-i omul zilei,
 Prin ce căsătorie a ajuns,
 Ce facție îi stă la îndemînă...
 — Iți sprijină partidul, dacă « vine! »
 De nu, ți 'ntoarce ori și cine spatele...
 « Hambare pline », asta spun acum?
 Puțin să-i pese, Marelui Senat:
 Doar mie să mi-i dea puțin pe mînă
 Să intru 'n ei cu sabia odată:
 De n'or fugi în gaură de șarpe!...

— Septemius!

MENENIUS

De asta se și tem: prostimea are
 Puțină minte, multă lașitate.
 — Dar ce e, înc'o gloată?

MARCIUS

— Dă-o încolo!

Se duce-acasă! — Tot striga că-i foame,
 Iar foamea în proverbe și-o spunea:
 De pildă: « Cine cere nici nu pierе »
 Sau « foamea e un rău-sfătuitoг »
 Sau « cânele cînd nu-i sătul te latră »!
 In fraze de-astea-și exalau durerea...
 Păcat că 'n loc să li se dea o lecție,
 Noi pofta mai de grabă le-am făcut-o
 Cu-o nouă lovitură nobilimei
 Și-un semn de și mai mare slăbiciune,
 La care în urale începură
 S'arunce pînă'n lună cu bonetele,
 Strigînd și hăulind...

MENENIUS

— De bucurie...

MARCIUS

Că cinci tribuni pe loc li s'acordau,
 Să-i apere mai bine...: Junius Brutus,
 Sicinius Velutus, și 'ncă alții.
 — De ce nu i-au lăsat de cap să-și facă,
 De Roma să încerce să se-atingă?
 Să vezi de-acum încolo rățoeli,
 Să vezi ce zile fripte-or să ne facă!

MENENIUS

Păcat!...

MARCIUS

— Hai șterge-o, drojdie netrebnică!

Intră repede un Crainic

CRAINIC

I-aicea Caius Marcius?

MARCIUS

— Aicea!

Dar ce e?

CRAINIC

— Știre ne-a sosit că Volscii

Vin contra noastră!...

MARCIUS

— Cu atât mai bine!

Prilej să ne scăpăm de toată pleava,

De tot prisosul... — Uite vin și capii!

Intră Cominius, Titus Lartius și alți Senatori;

Junius Brutus și Sicinius Velutus.

I-ul SENATOR

E tocmai cum ne-ai spus, amice, Volscii

Ne-atacă!...

MARCIVS

— Și să știți că au un Șef!

E Tullus Aufidius, o forță!

Un mare general... Imi pare rău,

Dar dacă n'aș fi Marcivus, aș vrea

Să fiu pe lume Tullus Aufidius!...

COMINIUS

V'ați hârjonit vreodată?

MARCIVS

— Dacă lumea

S'ar face pe din două să se bată,

Și el ar fi de partea mea, aș trece

De cealaltă, numai ca să pot

Cu el să mă măsoar... I-un leu pe care

Sunt mândru cîteodată să-l vânez...

I-ul SENATOR

Viteze, pleacă — atuncea cu Cominius.

Mi-ai chiar făgăduit...

MARCIVS

— Și-mi țin cuvântul!

Sunt gata, sunt al vostru! Titus Larțius,

Din nou ai să mă vezi stând față 'n față

Cu Tullus Aufidius!... — Dar spune,

Hai, spune-mi mie, te mai țin picioarele...?

LARTIUS

Ba nu! să stau la vatră, da? Imi place!
Da 'n cîrje și mă duc! Cu una dau,
Și 'n alta mă proptesc!...

MARCIUS

— Ei bravo Lartius!

I-ul SENATOR

Atuncea haidem toți la Capitoliu,
Ne-așteaptă-acolo toate căpeteniile...

LARTIUS

Treci tu 'nainte!... (lui Marcius) Tu, după Cominius,
Și noi la rînd cu toții după tine.

COMINIUS

Viteze Marcius...

I-ul SENATOR (cetățenilor)

— Hai acum, acasă!

MARCIUS

Ba nu! Să vină după mine! Volscii
Au grâu din plin, s'aducem șobolanii,
Să-l ronțăe!... — Stimabili răzvrățiți,
La țanc veniți! Pofțiți, mă rog, să mergem!
Cetățenii își iau tălpășița. Ies toți, afară de Sicinius și Brutus.

SICINIUS

Ce om trufaș!

BRUTUS

— E nemaipomeni !

SICINIUS

Dar nu-l văzuși când ne-au ales tribuni...

BRUTUS

Ce ochi, ce mutră acră le făcea!

SICINIUS

Și ce ocară!

BRUTUS

— ăsta la mânia,
Ia și pe zei, te pomenești, în furcă!

SICINIUS

Și dă cu tifla, luni!

BRUTUS

— Bine-ar fi...

Să cadă în război, altmintrelea
Ne sare 'n cap!...

SICINIUS

— O fire ca a lui,

Puțin doar gîdilată de succese,
E 'n stare, zău, să ceară socoteală
Și umbrei, că se ține după dânsul!
Mă mir că totuși l-a răbdat trufia
Să intre sub comanda lui Cominius.

BRUTUS

O faimă-așa cum o visează dînsul,
— Cum poate și o are, se păstrează
Mai bine cînd te-ascunzi după un altul:
De iese rău, de vină-i comandantul.
El ori și cît de bine s'a purtat,
Tu pui pe-ai tăi să strige 'n gura mare:
De ce n'au dat comanda unui Marcus?...

SICINIUS

Iar dacă dimpotrivă am învins,
La fel nebunii strigă: Apoi dacă
Cominius a luat cu el pe Marcus!

BRUTUS

Al lui e 'n cazul ăsta orice merit,
Greșelile sunt numai ale altora!

SICINIUS

Noi haidem... — Om vedea cum merge treaba,
Și 'n ce măsură, firea stăpînindu-și,
Va ști să facă față situației... (ies)

SCENA II

CORIOLI. — SENATUL

Intră Tullus Aufidius cu Senatori din Corioli.

I-ul SENATOR

Atunci, părerea ta e, Aufidius,
Că nu mai e o taină pentru Roma,
Și planul ni-l cunoaște...?

AUFIDIUS

— Da, sînt sigur.

A fost ceva la cale pus de noi,
Și gata să ia ființă, ca Romanii
La timp aflînd să nu zădărnicească?
Din Roma am și eu de patru zile,
O știre, iată, chiar aci o am,
In chiar țidula asta, ascultați-o: (citește)
... «Ridică o armată... nu se știe...
Cu ținta spre Apus ori Răsărit?...
E foamete și fierbere la Roma:
Iar Caius Marcius, vechiul tău rival,
— In Roma mai urît decît ca tine...—
Cu Larțius, și 'n frunte cu Cominius,
Sînt capii — acestei crunte expediții,
In contra ta, se pare, îndreptată.
Ia seama deci...».

I-ul SENATOR

— Armata noastră-i gata.

Și nu-i decît firesc ca Roma, gata
Și ea să fie!...

AUFIDIUS

— Și-ați găsit cu cale

Să țineți planul pînă ce Romanii,
Aflînd, să spargă oul din găoace?!
Poftim de-i mai atacă prin surprindere,
Mai ia-le-acum cetăți pe neașteptate!..

II-lea SENATOR

Tu nobile-Aufidius, ia comanda. (ii dă hîrtia)
Și zboară 'n fruntea oastei. Corioli
Rămâne 'n paza noastră, a bătrînilor.
Atacă ei, tu gata ești cu oastea;
Dar sigur c'ai să-i iei fără de veste,

AUFIDIUS

S'o credeți voi! Eu știu ce știu, și spun,
Că Roma-a și pornit în contra noastră:
Că asta-i ținta lor!... Vă las cu bine!
Mai am acum o singură dorință:
S'ajung odată piept la piept cu Marcius!

TOȚI

Te aibe zeei 'n pază!

AUFIDIUS

— Și pe voi.

I-ul SENATOR

Cu bine!

II-lea SENATOR

— Sănătate!

TOȚI

— Mergi cu bine! (ies)

SCENA III

ROMA. — O SALĂ ÎN CASA LUI MARCIUS

Întră Volumnia și Virgilia; se așează pe două scaune joase și cos.

VOLUMNIA

Rogu-te, noră, cântă sau spune și tu ceva vesel. Dacă fiul meu ar fi bărbatu-meu, m'aș bucura mai mult de o absență care-l îmbracă în glorie, decât de îmbrățișerile celei mai înfocate dragoste. Când nu era decât un țânc, și unicul rod al pântecului meu, că frăgezimea și farmecul lui atrăgeau toate privirile, — regi să fi stat pe capul meu și nu mi l-aș fi dat dela sîn o clipă! Dându-mi seama însă ce frumos gloria ar șede a unui astfel de tânăr; și că fără faima care să-l umple, el n'ar fi rămas decât o cadră fără vieață, mi-a plăcut să-l văd căutând primejdia acolo unde putea afla victoria. — Crede-mă, fata mea, nici atunci când am aflat că am adus pe lume un băiat, n'am tresărit de mai multă bucurie ca atunci când l-am văzut întâia oară luptînd ca un bărbat!...

VIRGILIA

Și dacă murea în luptă, doamna mea ?

VOLUMNIA

Ei, atunci faima lui mi-ar fi servit de fiu...; în ea mi-aş fi regăsit odrasla. Ascultă, fată, îţi fac o mărturisire de credinţă: o duzină de copii să am, deopotrivă de dragi, şi niciunul mai de puţin preţ ca bunul tău — şi al meu — Marcius, aş prefera totuşi să văd zece din ei căzând vitejeşte pentru ţară, decât unul ghiftuindu-se de voluptate departe de câmpul de bătălie.

Intră o Doamnă de onoare

DOAMNA

Doamnă, doamna Valeria vrea să vă vadă.

VIRGILIA

Dă-mi voe să mă retrag.

VOLUMNIA

Nu, nu, te rog... — Imi pare că aud
De-aceia chiar cum trâmbiţa răsună,
Il văd tîrînd de păr pe Aufidius,
In timp ce Volscii fug mîncînd pămîntul,
Cum fug de urs copiii de pe uliţă.
L'aud cum bate din picior şi strigă:
« Poftiţi încoa, odrasle ale spaimei,
Deşi din stirpea vrednică a Romei! »
...Ştergându-se de sânge cu mînuşa,
Păşeşte înainte ca plugarul
Ce ori coseşte holda pîn'la capăt
Ori trebue s'o lase 'n cîmp de-avalma.

VIRGILIA

« Ștergîndu-se de sînge »!.. — Ah! mi-e frică!

VOLUMNIA

Copil nătâng, mai bine stă pe frunte,
Lui Marcius, cu sînge decît aur!
Hecuba n'avea sîinii mai frumoși
Cînd pruncul Hector lacom îi sugea,
Ca fruntea lui țîșnind nepăsătoare,
Sub sabia dușmană... — Spune Doamnei
Că-s gata s'o primesc. (iese Doamna de onoare)

VIRGILIA

— Păzească-mi zeii,
Bărbatul, de hainul Aufidius!

VOLUMNIA

Pe care, cu genuchiul pe grumaz,
Așa-ai să-l vezi răpus de Caius Marcius...

Intră Valeria cu un ușier și Doamna de onoare.

VALERIA

Doamnele mele, bună ziua.

VOLUMNIA

Draga noastră prietenă...

VIRGILIA

Mă bucur să te văd.

VALERIA

Ce mai faceți? Cum se vede, strașnice gospodine...
Ce brodați aci? Vai ce frumos model! — Ce-ți face copilul?

VIRGILIA

Mulțumesc bine, draga mea.

VOLUMNIA

Mai mult îi place săbia și toga, decât precèptorul...

VALERIA

Doar e fiul lui tată-său! Dar ce minune de copil!
Mă uitam la el Miercurea trecută, — are în el atâta
bărbăție! Alerga după un flutur auriu; după ce l-a
prins, i-a dat drumul; apoi iar după el; cade, se ridică;
pune iar mâna pe el; și fie de necaz că a căzut, fie știu
și eu de ce, numai ce-l văd că scrâșnește din dinți, și-l
face bucăți. Dar știți, praf l-a făcut...

VOLUMNIA

Apucăturile lui tată-său!

VALERIA

Minunat copil, ce să spun!

VIRGILIA

Ștregar mare!

VALERIA

Hai, lăsați acuma lucrul. Vreau să vă stric după amiaza asta!

VIRGILIA

Nu, draga mea, nu ies din casă.

VOLUMNIA

Ba da, de ce nu?

VIRGILIA

Nu, serios, iertați-mă; nu pun piciorul afară până nu-mi vine bărbatul...

VALERIA

Fugi de-acolo! Să te 'nmormântezi în casă? N'are niciun rost. Hai să facem o vizită prietenei lăuze.

VIRGILIA

Ii doresc grabnică însănătoșire, și-i trimet în vizită toate rugăciunile mele. Dar de mers, nu merg.

VALERIA

De ce, mă rog?

VIRGILIA

Nu din lene, sau fiindcă nu țiiu la ea.

VALERIA

Vrei să fii a doua Penelopă! Nu uita că tot ce-atsors ea în lipsa lui Ulișe, n'a făcut decât să umple Itaca de molii... Haide! De ce nu-i canavaua tot așa de simțitoare ca și degetul, ca să n'o mai împungi, să-ți fie milă! Haide, vin cu mine.

VIRGILIA

Nu, draga mea, iartă-mă; îți spun, nu ies din casă.

VALERIA

Ba haide, zău așa, — că-ți dau veste bună dela bărbat.

VIRGILIA

Da cum asta? Nici n'a avut timp să se 'ntoarcă.

VALERIA

Nu glumesc deloc, au venit vești dela el azi noapte.

VIRGILIA

Adevărat?

VALERIA

Pe ce-am mai scump! Am aflat-o dela un senator. Uite cum e. Volșcii erau gata de atac. Contra lor a plecat Cominius, cu parte din oastea romană; bărbatul tău, și Titus Larțius, au luat cu asalt cetatea Corioli. Biruință sigură. Și 'ncă grabnică! Pe cuvânt. Acum hai cu mine, mergi?

VIRGILIA

Iartă-mă, draga mea; după ce vine, îți promit orice vrei.

VOLUMNIA

S'o lăsăm în pace, dragă prietenă; așa cum e, mai rău ne-ar amări! O să fie mai vesel fără ea...

VALERIA

Tare mă tem că da... La revedere atunci. Să mergem, iubită doamnă. Hai, Virgilia, dă-ți și tu tristețea pe ușe — afară și vin cu noi.

VIRGILIA

Nu, e ultimul meu cuvânt. Îți spun că nu pot. Vă urez petrecere bună...

VALERIA

Atunci la revedere. (ies)

SCENA IV

IN FAȚA CETĂȚEI CORIOLI

Intră cu tobe și flamuri, Marcius, Titus Larțius, căpitani și soldați. Un crainic se prezintă.

MARCIVS

Mă prind c'au și dat ochii cu dușmanul.
Vin uite, vești!

LARTIUS

— Eu cred că dimpotrivă.

— Pun calul rămăşag!

MARCIUS

— Şi eu pe-al meu!

LARTIUS

Bun! (crainicului) Spune, dat-au ochii cu duşmanul?

CRAINIC

Stau gata numai, vorba s'o înceapă,
Dar n'au dat încă ochi.

LARTIUS

— Un cal la număr!

MARCIUS

Ți-l cumpăr!...

LARTIUS

— Nu-l vând, nici nu-l dăruesc...

Ți-l dau, cel mult, de vrei, pe veresie...

— Somăm cetatea?

MARCIUS

— Cât e pân' la duşman?

CRAINIC

Cam două mii de metrii...

MARCIUS

— Atunci semnalul

Se poate auzi din orice parte.

— Și-acuma, Marte, dă-ne ghez la faptă,

Cu săbii fumegânde să sburăm

În sprijinu-a lor noastră! Sune trâmbița!

Semnal pentru parlamentări. Apar pe ziduri senato:ri și alții.

E Tullus Aufidius cu voi?

I-ul SENATOR

El nu e, dar sînt toți viteji ca Tullus,

Și lor de tine prea puțin le pasă!

Auzi? E toba care ne adună! (bate, de departe)

Mai bine morți dela 'nceput sub ziduri

Decît ca vii să vă cădem în mână!

În trestie noi porțile proptirăm,

Ca singure să cadă... — Auziți? (semnal depărtat de alarmă)

Acolo-acolo luptă Aufidius,

Acolo face pîrtii prin Romani.

MARCIUS

— Se vede!

LARTIUS

— După zarvă!... — Puneți scările!

Intră armata Volsclilor

MARCIVS

Ne 'nfruntă căutîndu-și o ieșire!

— La piept vă strîngeți scutul, și luptați

Cu inima mai tare decît scutul!

Brav Titus, înainte! Mor de ciudă,

Cînd văd cu ce dispreț la noi se uită...

Hai, repede, — pe cel ce dă 'napoi

Il iau drept Volsc mișel, și-l trec prin sabie!

Semnal de alarmă. Romanii sunt dați înapoi în șanțuri. Reintră
Marcius blestemînd.

MARCIVS

Dea ciurma 'n voi, de robi și secături!

Romani sunteți, ori vite? Râia, buba,

V'acopere tot trupul, ca de voi

Să fugă toată lumea ca de lepră!

Ah, pipote de curcă îmbrăcate

În trup de om, v'a pus pe goană-o șleahtă

Pe care și maimuțele ar bate-o!...

În iad mai bine mergeți, albi la față,

De spaimă cînd fugiți mîncînd pămîntul,

Și duceți toate rănile în spate!

Vă faceți pîlc și dați cu toți năvală,

Să nu clintiți, că-mi las dușmanu 'n pace,

Și, scurt, mă năpustesc asupra voastră.

— Curaj! Să-i ducem înapoi la vatră,

Așa cum ei ne-au dus la metereze!

Alt semnal, Volscii fug, Marcius îi urmărește pe poartă

Dau porțile în lături! — După ei!
 O poartă se deschide nu'n folosul
 Aceluia ce fuge, ci aceluia
 Ce-aleargă după el!... Veniți cu mine!
 Intra pe poartă

I-ul SOLDAT

Atâta rău, să fac eu pe nebunul!

II-lea SOLDAT

Ba zău!...

I-ul SOLDAT

— Na, na, l' închiseră 'năuntru!

TOȚI

S'a dus pe copcă! Na! (semnal de alarmă continuă)

Reintra Titus Lartius

LARTIUS

— Da ce-i cu Marciu ?

TOȚI

Ucis desigur.

I-ul SOLDAT

— N'a slăbit, sărmanul,

O clipă pe dușmani, i-a luat la goană
 Dar porțile-au fost trase după dînsul,
 Și singur, piept la piept se bate-acuma
 Cu-o lume 'ntreagă!

LARTIUS

— Ne'ntrecut tovarăș,
 Cu inimă mai iute decât spada!...
 Căci ea se 'ndoaie, tu, tu niciodată!
 Să lupți tu singur cu o lume 'ntreagă,
 — In aur dacă trupul ți-am turna,
 Mai scump ai fi tu totuși după faptă,
 Soldat cum numai Cato îl visase,
 Grozav și crunt când faci să pice pala,
 Dar și când fulgeri numai cu privirea,
 Sau faci din voce trăznete să cadă,
 — Când faci dușmanul da, să se cutremure
 De par'c'o oaste 'ntreagă are friguri...
 Reintră Marcius sângerând, asaltat de dușman.

I-ul SOLDAT

A, uite-l!

LARTIUS

— Zei, e Marcius! Il scoatem
 Din ghiara lor grozavă sau murim!
 Luptă; intră toți în cetate

SCENA V

INĂUNTRUL CETĂȚEI CORIOLI. O STRADĂ

Intră Romani cu pradă

I-ul ROMAN

Prada mea am s'o duc la Roma.

II-lea ROMAN

Și eu pe-a mea!

III-lea ROMAN

— Pe-a mea s'o ardă focul! Credeam că-i argint...

semnal de atac, continuă departe

Intră Marcius și Titus Lartius, cu un trompet

MARCIVS

Ia uite-te puțin la cioclii ăștia...

— Te 'ngroapă pentru-o drahmă găurită!

Noi încă ne luptăm, și robii fură!

Dau iama printre bleauri de-o pară,

Și linguri, lemne, zdrențe hîde căroră

Călăii chiar le dară cu piciorul,

In groapă aruncîndu-le cu morții.

Ei fură, și dușmanu-i dă 'nainte!

Și face-o larmă! Hai la ei: acolo

E rodul urei mele: Aufidius!

Ne hărțue într'una... — brav tovarăș,

Tu ia-ți atâta oaste cât îți trebuie,

Să ții cetatea 'n frîu, iar eu dau fuga

Cu cei mai de ispravă să ajut

In flancul lui Cominius...

LARTIVS

— Dar sângeri,

Amice, — prea ai dat în toți cu sete,

Ca iar să 'ncepi!...

MARCIUS

— O, nu mă lăuda!

Abia luai foc! — Să ne vedem cu bine:

Un pic de sânge mai puțin în mine

E tot ce-mi trebuia! Așa cum sînger,

Mă duc să mă arăt lui Aufidius,

Și-așa ne-om măsura!

LARTIUS

— Zeița noastră,

Fortuna, cadă 'n dragoste cu tine,

Ca farmecele ei să rupă 'n două

Protivnicele săbii!... — Brav Roman,

Norocul fie pajul tău!

MARCIUS

— Iar ție:

Un prieten bun deasemenea să-ți fie!,

— Să urci cu el pe culmile mării!

Cu bine! (iese Marcius)...

LARTIUS

Vrednic, ne'ntrecute Marcius...

— Tu sună-acum, trompet, în piața publică,

Și cheamă-aci pe toți mai-marii urbei,

Să-mi afle voia! Du-te. — Noi să mergem. (iese)

SCENA VI

LÂNGĂ LAGĂRUL LUI COMINIUS

Intră Cominius, par'că în retragere, cu soldați.

SOLDAȚI

Soldați, să răsufliăm, că v'ați bătut

Așa cum știu Romanii să se bată:

Cu mult curaj, dar și cu socoteală.
 Cu ei să știți că mai avem de furcă!
 În toiul luptei ne-aducea zefirul
 Crîmpee din atacul a lor noștrii:
 Ah, zei romani, îi duceți la victorie,
 Pe ei ca și pe noi, ca frontul nostru
 Cu-al lor într'un avînt împreunându-l,
 S'aducem vouă jertfa amândorura.

Intră un Crainic.

Vreo veste?

CRAINIC

— Cetățeni din Corioli

În iureș vin spre Larțius și Marcus!

— Văzui pe-ai noștrii 'mpinși în metereze,
 Și-am dat o fugă.

COMINIUS

— Așa spui tu, dar nu cred...

De mult?

CRAINIC

— Știu eu? mai bine, de un ceas.

COMINIUS

Să tot fi mers și tu un kilometru...

— Dar eu acum le-auzii tamburul...

Ei cum adică, ai pierdut o oră,

De-acolo pîn'aici?...

CRAINIC

— Iscoade dușmane

S'au luat pe urma mea, din care pricină
Făcui și eu ocol ceva mai mare...

Intră Marcius. ✓

COMINIUS

Dar cine-i ăsta, jupuit de viu?
O zei, aduce-a Marcius, și nu e
Intâia oară când mi-l văd așa...

MARCIUSVin prea târziu?

COMINIUS

— Aș fi ca un cioban

Ce ia un tunet drept o tamburină,
De n'ăș deosebi la glas pe Marcius
De orice muritor...

MARCIUS— Vin prea târziu?

COMINIUS

Cam vii, dacă sosești învestmîntat
In sînge de al tău, și nu de-al altora...

MARCIVS

Imi vine par'că 'n brațe să te iau,
Să strîng cum nu mi-am strîns decît iubita,
În noaptea cînd spre patul nupțial
Făclii mă luminau...

COMINIUS

— Dar Titus Larțius?

E teafăr? — spune, prinț al vitejei.

MARCIVS

Ba chiar semnează 'ntr'una la hîrtii,
Dînd ba sentinți de moarte, ba exilul,
Cerînd zălog, iertînd, amenințînd,
Ținînd în fine Corioli 'n frâu
Precum ai ține un ogar în zgardă,
Jucîndu-te cu el...

COMINIUS

— Și adineaurea,

O javră vă dădea învinși deabinelea!

— Să vie-aicea, unde-i?

MARCIVS

— Dă-o 'ncolo,

C'așa a fost. Salvarea-a fost la nobili.

Poporul, — moft! — Îi trebuie tribuni!

Fugeau lepădăturile cum fuge

Un șoarec de pisică...

COMINIUS

— Nu se poate!

MARCIVS

Ți-oi spune altădată... — Ei, dar voi?
I-ați pus pe fugă? Unde e dușmanul?
De ce-a 'ncetat atacul?

COMINIUS

— Dragă Marcivș,

Să-ți spun... A mers cam greu... și-a trebuit
Să dăm o leacă înapoi...

MARCIVS

— Ei asta-i!

Și au cu ei vr'un om mai de nădejde?

COMINIUS

Pe cât știu eu, au pus pe cei din Anțium
In flancu' 'ntâi, ca oameni mai de 'ncredere,
— Nădăjdea mare-a lor fiind Aufidivș.

MARCIVS

Pe luptele avute împreună,
Și sângele vărsat, pe jurămîntul
Cu care de apururi ne-am legat,
Te rog cu el mă lasă față 'n față,
Cu domnul Aufidivș și-ai lui.
Și asta chiar acuma, să-mi încerc
Cu el puterea, zările umplîndu-le
Cu săbii zăngănite și săgeți.

COMINIUS

Deși, mai mult de-o bae ai nevoie,
 Și rănile să-ți legi, să nu-ți fac voia,
 Cam greu mi-ar fi! — Dar ia și ajutoare.

MARCIVS

Oi lua pe cei care-or sări întâii!
 De sunt vre unii căroră le place
 — Cum nu mă îndoesc — vopseăua asta,
 Cu care sunt mânjit, și căroră
 Mai scump le este numele ca pielea,
 Și patria mai dragă ca persoana,
 Viteji ce vor mai bine-o moarte vie
 Decât o vieață moartă, — unul singur,
 Sau chiar o sumedenie, să-și scuture
 În felul ăsta sabia, în semn
 Că vrea să moară-alătura de Marcus!

Toți strigă și-și agită sabia; îl iau pe sus și svârlă cu capelele

Dar și pe mine, vai, mă luați drept sabie?...

De faceți toate astea și din inimă,
 Eu patru Volsci bat numai cu'n Roman,
 Căci nu e unul, vai, să nu opună
 Un scut la fel de dârz lui Aufidius!
 Pe toți v'aș lua, dar n'am de toți nevoie.
 O parte vor lupta în alte flancuri,
 Cum cere datoria. — Să pornim,
 Iar patru dintre voi pe loc s'aleagă
 Pe cei mai de ispravă.

COMINIUS

— Inainte!

Și faceți treabă bună! — Despre pradă,
Așa cum e mai bine-om împărți-o. (iese)

SCENA VII

Porțile cetăței Corioli. Titus, după ce a ținut în gardă Corioli,
pornind cu surle și tobe spre Cominius și Caius Marcius, intră
cu un locotenent, soldați și o iscoadă.

LARTIUS

Așa, păstrați intrările, luați seama,
Precum v'am spus! Dacă primiți porunca,
Trimiteți ajutoare de centurii,
Iar restul să rămână pe poziție.
La câmp dac'am pierdut, ne-am dus pe copcă:
Pierdută-i și cetatea.

LOCOTENENT

— Fiți pe pace.

LARTIUS

Să mergem. După noi să 'nchideți porțile.
— Iscoadă, du-ne 'n lagărul roman. (ies)

SCENA VIII

Câmp de bătaie între lagărul roman și cel volsc. Semnal de atac
Intră din părți opuse Marcius și Aufidius.

MARCIVS

Ah uite un sperjur pe care-l caută
De-atîta vreme ura mea de moarte.

AUFIDIUS

Așa precum și ura mea te caută!
 Căci scîrbă mi-e de tine tîrîtoare,
 Cu gura plină de venin și ură.

V lipsă
) ANREA

MARCIVS

Lovit de zei și oameni deopotrivă
 Să moară sclav, din luptă cine fuge!

AUFIDIUS

Mă tem că dacă fug va trebui
 Mai repede s'alergi decît un iepure.

MARCIVS

Lupt singur de atît amar de vreme.
 V'am dat la toți de hac! — De-mi vezi pe chip
 O mască, e din sângele-a lor tăi!
 Ia-ți inima în dinți, și ți-i răzbună!

AUFIDIUS

Să fii chiar Hector, din a căruî pală
 Coboară rasa voastră fanfaroană,
 De mine tot nu scapi!

Se bat, câțiva Volsci aleargă în ajutorul lui Aufidius. MarcivS luptă pînă cînd îi silește să se retragă, abia mai ținându-și răsufllarea.

— Tembeli netrebnici,

Imi crapă par'c'obrazul de rușine...

— Mai bine lipsă de așa tovarăși! (ies)

SCENA IX

Fanfară. Tabăra romană. Se sună retragerea. Intră dintr'o parte Cominius cu Romani, din alta Marcius cu brațul înfășurat.

COMINIUS

Nici ție nu-ți mai vine să mai crezi...

Isprava ta din ziua asta mare

Voi spune-o însă în Senat, ca lacrima

Pe fețe cu surîsul să se 'ngîne,

S'asculte 'nfiorați patricienii

Cu inima 'ntre groază și-admirație.

Matroanele de spaimă să leșine,

Și încă să mai vrea să mă asculte,

Și pînă și tribunii gogomani,

Cu ori și cîtă pică 'n ei, să strige

Cu plebea răpănoasă: Slavă zeilor,

Că Roma are un soldat, un Marcius!

Ah, Marcius, un nou triumf te-așteaptă

Pe tine, înfruptatul din atâtea!

Intră Titus Lartius cu trupa, întors dela urmărirea adversarului.

LARTIUS

Pe tine, calul nostru năzdrăvan,

Pe care noi n'am fost decît doar șeaua!

MARCIVS

Ajunge-acum, vă rog... Chiar maică-mea,

Cu toate că la mame se mai iartă, ?

Imi face rău de câte ori mă laudă.
 Făcui și eu ce face fiecare,
 Sub magicul imbold al datoriei.

/Sunet

COMINIUS

In tine nu căta să 'ngropi un merit...
 Se cade Roma fii să-și cunoască.
 Ar fi un furt, o groasnică dosire,
 Și-ar fi și pentru noi o ponegrire,
 Ca fapta ta s'o trecem sub tăcere
 Când singură ea strigă pîn' la ceruri.
 Deci lasă-mă, în ziua asta mare,
 Să nu te răsplătesc, căci n'am cu ce,
 Dar numai să te spun și dau pe față...

MARCIUS

Sunt răni pe mine care m'ar durea
 La simpla pomenire...

COMINIUS

— Cum așa?

Adică le-ai dori înveninate
 Cu nerecunoștință, și închise,
 In moarte și uitare?... Dintre caii,
 Destul de mulți, — rămași dela dușman,
 Din tot ce 'n câmpuri și 'n oraș prădarăm,
 A ta e o zecime, iar aceasta,
 Cu drept de precădere-asupra altora.
 Alege după plac.

MARCIVS

— Iți mulțumesc.

Dar generale, nu pot consimți
Ca spada mea să fie mituită...
Refuz s'o fac, și voi intra la parte,
Cu toții la un loc...

Fanfară prelungă. Toți strigă: Marcivș, Marcivș! aruncă bone-
tele și lăncile, Cominius și Lartivș se descoperă.

MARCIVS

Să nu mai sune, instrumentele-alea!
E-o profanare! — Dacă am ajuns
Pe câmpul de bătaie să ne-aducem
Cu surle și cu tobe lingușiri,
Atunci din Roma și din for să facem
Hazna de bale și fățarnicie...
Să nu croim din sabie mătasă,
Căci nu chiar din mătasa parazitului
Se face za și pavăză în luptă.
Vă rog, ajunge... Fiindcă nu mi-am dus
La nas batista-atunci când sângera,
Și-am pus la rost un biet nenorocit,
— Cum ori și cine poate-ar fi făcut —
Inseamnă că 'n urale nesfârșite
Pe brațe și pe străzi să mă purtați?
Mă știți așa de dornic să mă 'ndop
Cu laude și sosuri de minciună?

ac
COMINIUS

Ești prea modest... — și ești ceva mai crud,
 Cu merite ce nu-și găsesc perechea,
 Decît ești bun cu cei ce ți le cântă...
 Dar nu-i nimic, de faci pe supăratul,
 Te-om pune 'n scurtă vreme în cătușe,
 Cum pui pe cei ce singuri își vreau răul...
 Și 'n chipul ăsta fără nicio teamă
 Voiu face-aci de față cunoscut,
 Ca și întregei lumi, că astăzi laurii
 Lui Marcius și lui doar se cuvin!
 Drept care, armăsarul meu de vișă
 Atât de bine cunoscut în tabără,
 I-l dau de tot, cu tot harnașamentul,
 Și-i dau pentru bravura ne'ntrecută,
 La porțile cetăței Corioli,
 In strigătul și-ovațiile trupelor,
 Un nume glorios: Coriolanus!
 Il poartă cu noblețe de apururi
 Viteaz Roman, și brav Coriolanus!

Fanfară. Surle și tobe

TOȚI

Mărire ție 'n veci Coriolanus!

CORIOLANUS

Mă duc să-mi spăl obrazul de rușine...
 In orice caz, vă mulțumesc... Iar calul,
 Cu drag am să-l încalec, onorînd
 Frumoasa-i faimă cum voiu ști mai bine...

COMINIUS

La cort acum, să dăm de veste Romei
Izbânda noastră. Larțius, tu du-te
Din nou în Corioli, să trimeată
Fruntași de-ai lor cu care-om sta de vorbă
Spre binele-amândorura...

LARȚIUS

— Mă duc.

CORIOLAN

Sè pare că și-au răs de mine zeii...
Eu care nu voiam măcar s'aud,
De daruri princiare adineaurea,
Acuma, generale, vin cu-o cerere..

COMINIUS

Dar vino, dragă, — gata: s'a făcut!

CORIOLAN

Am fost în Corioli găzduit
La casa unui Volsc mai nevoiaș...
Și-a fost cu mine-așa de cum se cade,
Că azi când l-am văzut prizonier,
Plângând ca un copil, m'a 'nduioșat...
Aveam însă în ochi pe Aufidius,
Și mila dispăru în fața urei.
Dar vreau acum să-l pui în libertate.

COMINIUS

Copilul dacă el mi-l ciopârțea,
 Și tot aș fi făcut-o pentru tine.
 Dă-i drumul, dragă Larțius...

LARȚIUS

— Dar cine-i?

CORIOLAN

Pe Jupiter, uitat-am cum îl chiamă:
 Sînt rupt de oboseală.—Nu-i pe-aceia
 Un pic de vin?...

COMINIUS

— Hai, vino 'n cortul meu,
 Pe față rana chiag ți s'a făcut:
 E vremea și de ea să mai vedem... (ies)

SCENA X

LAGĂRUL VOLSC

Fanfară, goarne. Intră Tullus Aufidius plin de sânge, escortat
 de trei soldați.

AUFIDIUS

Cetatea s'a predat?

I-ul SOLDAT

— Ne-au pus Romanii,
 Condiții bune...

AUFIDIUS

— Ha, condiții bune!

De ce nu sunt Roman, să fiu ce nu sunt,
Și nu pot fi în haina mea de Volsc!?
Condiții bune cînd ne au în mînă!...

— De-atîtea ori ne luarăm piept la piept,
Dar tot de-atîtea ori tu m-ai bătut,
Și cine știe ce mă mai așteaptă?
Dar bine o să-mi vie mie-odată,
Ți-nfig eu ghiara, Marcius, în gît,
Sfîrșească-se cu tine, — sau cu mine!
Din pizma mea a dispărut mândria:
De unde 'nțelegeam să mi-l răpui
În luptă dreaptă, sabie cu sabie,
La el am să mă dau de-acu 'nainte
Pe orice căi, ba chiar și mișelește...

I-ul SOLDAT

E dracu gol!

AUFIDIUS

— Mai mare decît dracul,

Dar nu și mai șiret... Obrazul ăsta
Roșit de-atâtea palme îndurate,
Abia mi-l mai ascund... În somn, în rugă,
Bolnav sau gol, în Capitol sau temple,
Toți preoții de-ar face rugăciuni,
Sau jertfe de-ar aduce pentru Marcius,
Cu ori și ce-ar căta să-mi stingă furia,
Cu ori ce datini, ori și ce prinosuri,

Nimic nu va seca din mine ura!
La el sau doar la frate-meu în casă
Cîndva dacă mi-l aflu găzduit,
Călcînd pe orice legi de omenie,
În piept eu ghiara mea am să-i înfig!
— Intrați în Corioli. Iscodiți
Ce armii au lăsat, și ce ostateci
Ne-au luat cu ei.

I-ul SOLDAT

— Rămâi atunci aicea?

AUFIDIUS

Mai jos de moară, după chiparoși,
O mîna de tovarăși mă așteaptă.
Aduceți-mi și voi acolo vorbă...
Și-mi spuneți cum stau lucrurile 'n țară,
Să știu cum să mă mișc...

I-ul SOLDAT

— Așa vom face! (ies)

Cortina

CORIOLAN

ACTUL II

ACTUL II

SCENA I

ROMA. O PIAȚĂ PUBLICĂ

Intră Menenius însoțit de doi tribuni ai poporului, Sicinius și Brutus.

MENENIUS

Imi spune augurul că astăseară avem vești.

BRUTUS

Bune ori rele?

MENENIUS

Nu cam pe placul plebei. Că n'are la inimă pe Marcius.

SICINIUS

Natura și pe animale le învață să-și iubească prietenii.

MENENIUS

Dar rogu-te, pe cine iubește lupul?

SICINIUS

Pe miel...

MENENIUS

Aha, ca să-l înghită!... Cum ar face și plebea flă-mândă cu viteazul Marcius...

BRUTUS

Care... chiar că-i miel!... Numai că mielul ăsta behăe ca un urs!

MENENIUS

De fapt, i-un urs cu sufletul de miel. Sunteți bătrâni... vreau să vă 'ntreb ceva.

AMÂNDOI

Rogu-te.

MENENIUS

Ia spuneți, ce cusur îi lipsește lui Marcius, pe care voi să nu-l aveți cu prisosință?...

BRUTUS

Niciunul. Le are pe toate. Cât despre asta, e bine chivernisit...

SICINIUS

Mai ales cu mândrie...

BRUTUS

Om îngânfat ca el!...

MENENIUS

Ciudat... Dar știți voi ce vi sã imputã amândorura, în oraș? Vreau sã spun, din rândurile noastre, ale celor mai de treabã...

AMÂNDOI

Ce ni se imputã?

MENENIUS

Vouã... care vorbiți de mândrie... — Dar fără su-pãrare...

AMÂNDOI

Ba mã rog, spune...

MENENIUS

Ce sã mai vorbim? Ar fi sã vã scot din sãrite! Da nu-i nimic... Dați drumul toanelor din voi, vãrsați-vã în voe fierea, dacã vã face plăcere... — Ha, voi găsiți lui Marcus ponosul mândriei?...

BRUTUS

Nu numai noi...

MENENIUS

Știu: numai voi nu faceți nici doi bani! Vã salveazã numãrul, altmintrelea meritele voastre ar fi zero. Sunteți prea de nimic, ca singuri sã fiți în stare de ceva. Ha, cine vorbește de mândrie! Dacã v'ați putea întoarce ochii și uita în ceafã, ori arunca o privire în sufletul vostru...

AMÂNDOI

Ei și?

MENENIUS

Cum ei și? Ați da atunci ochii cu doi dintre cei mai nuli, mai îngânfați, mai nesăbuiți și arțăgoși măscărici din câți are Roma!...

SICINIUS

Lasă, că știm noi cine-mi ești!

MENENIUS

Da, și mă știți ca pe un patrician cu ale lui, — e drept!... Căruia îi place să tragă și el câte o dușcă de vin focos, fără să-l strophească cu apă de Tibru; și care are un cusur: că-i gata să sară pentru oricine; — un om iute, care ia foc ca iasca, la cel mai mic prilej; un om (în sfârșit) mai bine dedat cu coapsele nopței decât cu fruntea zorilor, care spune ce are pe inimă și-și cheltue toată răutatea pe buze... Când mă aflu în fața a doi bărbați de stat — ca să nu spui Licurgi! — de teapa voastră, dacă băutura pe care mi-o serviți mă zgârie pe gât, strâmb din nas! Nu pot spune: Bine au grăit Luminățiile Voastre, când după fiecă silabă a voastră văd urechile măgarului! Și ori cât aş răbda pe unii să vă dea drept oameni gravi și respectabili, le-oi spune că mint cu nerușinare atunci când pretind că faceți mutră bună! Dacă așa ceva arată harta microcosmului meu, urmează că trebuie numaidecât să-mi spuneți: «lasă că știm noi cine-mi ești?» Ce rău vede miopia voastră în asta? Ce dacă «mă știți voi?»

BRUTUS

Lasă, lasă, te știm noi bine...

MENENIUS

Nu mă știți nici pe mine, nu vă știți nici pe voi. Nu știți nimic...

BRUTUS

Lasă, lasă, te știm noi mai bun de zeflemele decât de judecător în Capitoliu...

MENENIUS

Dar nici Marele Preot nu poate să nu cadă la zeflemea când dă cu ochii de mutra voastră! Când spuneți și voi ceva, e numai ca să clănțăniți din barbă! Iar barba voastră ar avea un mausoleu mai onorabil dacă v'ați apuca să îndopați cu ea o perniță de cismar ori samarul unui măgar! Poftim, cine face pe Marcus mândru! Când Marcus face de fapt cât toți predecesorii voștri la un loc, dela Deucalion și până astăzi, — deși se poate ca unii dintre ei să fi fost hengheri din tată 'n fiu... Bună seara, Luminățiilor! Mi-e teamă să nu mi se molipsească creerul de prea multă discuție cu voi, văcari ai turmei plebee! Imi voi lua deci curajul să vă las cu bine...

Brutus și Sicinius se dau mai la o parte

Intră Volumnia, Virginia și Valeria.

VOLUMNIA

Nobile Menenius, vine Marcus, îmi vine băiatul!
Pe Junona, nu ne ține 'n drum!...

MENENIUS

A, vine Marcius!

VOLUMNIA

Da, vrednice Menenius! Și vine sub cele mai frumoase auspicii!

MENENIUS

Imi scot boneta, Jupiter, și-ți mulțumesc! Cum? vine Marcius?

VIRGILIA

Marcus în persoană.

VOLUMNIA

Uite scrisoarea lui! Senatul a primit și el una; la fel soția; și cred că mai e una care te așteaptă pe d-ta acasă.

MENENIUS

Mă 'mbăt și fac casa să se 'nvîrtească cu mine! — mi-a scris și mie?

VIRGILIA

Cu siguranță. E una pentru d-ta. Am văzut-o eu.

MENENIUS

Scrisoare dela Marcius! Asta-mi dă șapte ani de sănătate. Am scăpat de doctori! Leacul suveran după Galenus este leacul băbesc, și de așa rețete nu face să-ți pese mai mult ca unui cal de un pahar cu sare-amară! Nu-i rănit? Vine totdeauna rănit...

VIRGILIA

O, nu, nu...

VOLUMNIA

Ba da, slavă zeilor, e rănit.

MENENIUS

Slavă zeilor, — dacă nu-i prea rău rănit! Dacă vine cu victoria în buznar, o rană îi stă bine.

VOLUMNIA

Vine cu victoria pe frunte, Menenius. E-a treia oară când aduce acasă cununa de stejar.

MENENIUS

L'a 'nvățat minte pe Aufidius?

VOLUMNIA

Titus Larțius spune că s'au bătut amândoi; dar Aufidius a dat bir cu fugiții...

MENENIUS

Să-ți spun: bine-a făcut c'a șters-o! N'aș fi vrut să fiu în pielea lui pentru toate sipeturile din Corioli, plus aurul din ele! Senatul a luat cunoștință?

VOLUMNIA

Dragele mele, să mergem. — Da, da, Senatul are scrisori dela general, în care întreaga victorie o atribue lui fiu-meu, care s'a întrecut pe sine.

VALERIA

Se spune c'a făcut minuni de vitejie.

MENENIUS

Și să știi c'a făcut.

VIRGILIA

Dar'ar zeii să fie-adevărat.

VOLUMNIA

«Adevărat!», îmi place!

MENENIUS

Mai întrebi? — Unde-i rănit? (tribunilor) Trăiască Luminățiile Voastre! Marcius vine-acasă. Și are motive să fie și mai mândru ca 'nainte. — Unde-i rănit?

VOLUMNIA

În umăr și la brațul stâng. O să aibe ceva cicatrice de arătat poporului când îi va cere votul. Șapte răni a primit când a respins pe Tarquiniu.

MENENIUS

Una la gât, alta 'n coapsă, — nouă pe cât știu.

VOLUMNIA

Înainte de campania asta avea pe el două zeci și cinci de răni.

MENENIUS

Va să zică în total: două zeci și șapte. Fiecare creștătură a fost groapa dușmanului. (urale și fanfară) Auzi trompeții!

VOLUMNIA

Heralzii lui Marcius. Înaintea lui merg uralele, în urma lui curg lacrămile.

În braț el are moarte, are iad,

Abia-l ridică, și dușmânii cad.

Trompetele răsună. Intră Cominius și Titus Lartius; între ei Coriolan, încins cu cununa de stejar, căpitani și soldați, un herald.

HERALD

Aflați, Romani, că Marcius luptat-a
De unul singur, brav, în Corioli,
Ispravă care i-a adăogat
Un nume nou la cel de Caius Marcius:
Coriolanus! Poartă-l deci de-apururi,
Și fii bine-venit, Coriolanus! (fanfară)

TOȚI

Și fii bine-venit, Coriolanus!

CORIOLAN

Ajunge, mi-e rușine..., rogu-vă...
Ajunge...

COMINIUS

— E și maică-ta aicea.

CORIOLAN

O, știu că zeii toți i-ai implorat
De dragul meu... (îngenuche)

VOLUMNIA

— Ridică-te, soldat,
— Copil al meu, iubit și vrednic Marcius,
Cu nume nou și scump: Coriolanus!,
Și faima consacrată pe vecie...
— Nevasta ta!...

CORIOLAN

— Tăcerea mea frumoasă,
Mă plângi fiindcă mă vezi triumfător?
Atuncea ai fi răs dacă veneam
Acasă 'ntr'un coșciug... In Corioli,
Azi lacrimi doar văduvele au,
Și mamele ce și-au pierdut copiii...

MENENIUS

Te aibe zeii 'n pază!

CORIOLAN

— După moarte!...
(Valeriei)
— O, iartă, Doamna mea...

VOLUMNIA

— Și eu mă'ncurc,

De-atâta bucurie..., — bun sosit,

Acasă, generale!, bun sosit,

La toată lumea!

MENENIUS

— Mii de salutări!

Să râd? Să plâng? Mi-e inima ușoară...

Și-amară... Bun sosit! — Blestem să cadă

Pe cine astăzi nu se simte bine!

Doar sunteți trei de care Roma astăzi

Cam trebuie să cadă 'ndrăgostită:

Dar, vai, avem și mere pădurețe.

Ce nu se pot, săracele-altoi,

Pe placul nostru... Totuși, bun sosit,

Urzica e urzică, iar prostia

Prostie s'a numit de când e lumea.

COMINIUS

Așa-i...

CORIOLAN

— Are dreptate totdeauna...

HERALD

Hai, faceți loc! (mulțimei)

CORIOLAN (Voluminei și Virgilliei).

— Dă-mi mâna ta., și-a ta.

Dar fruntea n'aș putea să-mi odihnesc
La umbra casei mele pînă cînd
Eu nu mă duc să-mi văd patricienii,
Ce nu numai salutul mi-au trimes,
Dar și un schimb întreg de vorbe bune.

VOLUMNIA

Trăit-am ca să-mi văd îndeplinite
Dorințele, și tot ce 'nchipuirea
Clădise pentru tine; dar, copile,
Mai e un lucru rar care te-așteaptă..
— Și Roma ți-l va da!

CORIOLAN

— Iubită mamă,

Tu știi că-mi place să slujesc mai bine,
Așa cum cred, decât să stăpînesc
Cum alții vor...

COMINIUS

— Pornim! Spre Capitoliu!

Fanfară. Goarne. Ies în cortegiu, cum au venit. Brutus și
Sicinius trec în față.

BRUTUS

Le flutură pe buze tuturor
Un singur nume! Impăinjenite,

Privirile îl sorb prin ochelari,
Cumătra, ca de el să nu mai tacă,
Iși lasă iute pruncul dela sân,
Iar fetele din casă-și pun la gît,
Bazmaua cea mai scumpă, să se uite,
La dânsul cocoțate după garduri...
Ferestrele, balcoanele, pridvoarele
Sunt doldora de lume, — mic și mare
Pe streșini și balcoane stau călare,
Cu'n singur foc pe inimă: să-l vadă!
Flamini, așa de rari de obicei,
Dau buzna-acum în gloata nesărată,
Să-și capete și ei un locușor...
Pe fețe de matroane, de sub văluri,
Ștregar se ceartă roșul și cu albul
In prada arzătoarelor săruturi,
De sus, ale sprintarului Apollo...
I-o larmă că ai zice că un zeu,
— Știu eu? Acela ce de grije-i poartă! —
In pielea lui tiptil s'a strecurat,
Să-i dea o 'nfățisare de Olimp.

SICINIUS

Ca mâne-l vezi și consul...

BRUTUS

— Și atuncea,
Iubitul meu, la vatră cu-amândoi!...

SICINIUS

Dar nu e omul să reziste gloriei.
 Iși pierde capul, prieten după prieten,
 Și-l pierde...

BRUTUS

— E și singura speranță!

SICINIUS

Crezi tu că plebea care-a noastră este,
 Cu dintele ce-l are împotriva-i,
 Cu vremea n'o să-i caute pricină,
 — De care eu sunt tot așa de sigur
 Precum îl văd în stare s'o provoace?...

BRUTUS

Tu știi că s'a jurat că dacă cere
 Vreodată consulatul, niciodată
 Poporul n'o să-l vadă apărând
 În toga groasă — semnul umilinței —
 Sau rănile în public să-și arate,
 Cum datina o vrea, când solicită
 Un vot care duhnește-a băutura...

SICINIUS

Așa-i...

BRUTUS

— A spus-o chiar: mai bine lipsă,
 Decât să-și bată lumea joc de mine!

SICINIUS

Dea zeei să se țină de cuvânt!

BRUTUS

Se ține, nicio grije!

SICINIUS

— Și fii sigur,

Că asta, cu concursul amândorura,

Va fi pieirea lui...

BRUTUS

— Ori dacă nu,

Pieirea mea și-a ta! Drept care, trebuie

Din vreme capul plebei să deschidem:

Că dac'ar fi 'n puterea lui ar face

Din ei o biată ceată de catîri,

Tribunii la tăcere reducîndu-i,

Și de-orice drepturi apoi despuindu-i,

El plebea socotind-o 'ntotdeauna

Asemenea în minte și pricepere,

Cămilei, care-și merită tainul,

Samarul fiindcă știe să-l îndure,

Și grelele ciomege când se clatină,

Săraca, sub povară...

SICINIUS

— Astea toate,

Să-i fie strecurate la ureche,

De cum va 'ncepe 'n pene să se umfle,

La care lucru noi l'om ațîța
 Precum la oi un cîne se asmute,
 Turnînd într'una gaz pe foc, — să ardă
 În para lui, cu steaua lui cu tot.

Intră un crainic

BRUTUS

Dar ce-i?

CRAINIC

— Pofțiți la Capitoliu, Caius
 Va fi propus la consulat, — o lume
 Se 'nghesue în el, să-l vadă surzii
 Și orbii să-l audă! — vezi matroane
 Mănușa aruncându-i, fete, doamne,
 Eșarfele, batistele, în cale,
 Iar nobilii căzînd în prosternare.
 Mulțimele îl fulgeră și plouă
 Cu grindini de urale și bonete,
 — E nemai pomenit!...

BRUTUS

— Să mergem dară!
 Să tragem cu urechea și cu ochii,
 — Cu inima în taină furișată.

SICINIUS

(face semn de plecare) (ies)

SCENA II

ROMA. CAPITOLIUL

Intră doi slujitori să așeze perne.

I-ul SLUJITOR

Dă-i zor, dă-i zor c'au și sosit! Câți or fi candidând la Consulat?

II-lea SLUJITOR

Ci-că trei. Da toți spun că bate Coriolan.

I-ul SLUJITOR

Strașnic bărbat. Da-i mândru mama focului. Și n'are la stomac poporul.

II-lea SLUJITOR

Dă-o 'ncolo! Câți din ai mari n'au lingușit poporul, fără ca să-i pese de el! Și-or fi mulți pe care i-a îndrăgit poporul, așa fără rost,—așa cum poporul tot fără rost, fii sigur, e 'n stare și să urască! Și-atunci pasă-mi-te, Coriolan știe el cu cine are a face când nu-i pasă nici de iubirea nici de ura poporului. Și bine face că dela 'nceput îi întoarce spatele.

I-ul SLUJITOR

Dacă nu i-ar păsa de dragostea lor, nu s'ar da atâta peste cap! Dar el pune mai multă râvnă ca să li se facă urât, decât pun ei ca să-l urască! Și nu scapă nimic care

să-i atragă dușmănia lor. Ei bine, ca să-ți placă cu orice preț să te faci urât de popor și să-l superi, este, cred tot așa de urât cât și dac' ai face ălălalt lucru, care lui nu-i place: să-l lingusești, să i te vâri în sân!

II-lea SLUJITOR

A bine-meritat dela patrie. S'a ridicat nu pe trepte ușoare, ca ai de se fac că nu mai pot după popor, de i se 'nchină până la pământ, și 'ncolo nimic: nicio faptă care să-i ardice în stimă și consederație... Da el li s'a vârit în inimă și în ochi cu fapta, c'ar fi din partea lor o insultă și-o nerecunoștință să facă pe proștii și să tacă. A nu-l ridica în slavă ar fi o răutate strigătoare la cer.

II-lea SLUJITOR

I-un om mare și pace! Da s'o ștergem, că uite vin! Marș. Intră precedat de lictori consulul Cominius, Menenius, Coriolan, Senatori, Sicinius și Brutus. Senatorii își ocupă locurile, tribunii pe-ale lor. Coriolan stă în picioare

MENENIUS

Odată ce cu Volscii-am încheiat
 Și după Titus Larțius trimis-am,
 Rămâne, ca o treabă mai de seamă,
 Aci să răsplătim pe-acela care
 Pe vieață și pe moarte s'a luptat.
 Și-atuncea, onorabili senatori,
 Dați voe să poftesc acum pe consul,
 Ca unul care însuși a condus

Armatele romane spre victorie,
Isprava unui om s'o povestească,
A omului numit Coriolanus,
Pe care l-am adus, deopotrivă
Aci să-l salutăm cu prea-mărire.

I-ul SENATOR

Vorbește, brav Cominius, povestea
Cu cât mai lungă, cu atât mai bine.
Că dacă-i greu să-l răsplătim aievea,
Să fim măcar cu inima mai darnici.
Tribuni, vă cerem să plecați urechea
Și-apoi să faceți ca întreg poporul
S'aprobe tot ce-acordă azi Senatul.

SICINIUS

Nici când n'avurăm rost mai luminat.
Și gata suntem să-l cinstim din suflet,
Iar cauza 'n popor să i-o slujim.

BRUTUS

Și-aceasta cu atât mai bucuros,
Cu cât va pune poate pe popor
Un preț ceva mai bun ca mai 'nainte...

MENENIUS

Să nu ne depărtăm... Puteai mai bine
Să nu spui asta... Rogu-vă-ascultați,
Acuma pe Cominius...

BRUTUS

— Dar cred,
Că sfatul meu în ori ce caz a fost
Ceva mai potrivit decât dojana-ți...

MENENIUS

Iubește plebea ta, dar nu înseamnă
Prin asta c'o să doarmă 'n pat cu ea!
Vorbește, nobil consul! (Coriolan dă să plece)

I-ul SENATOR

— Nu pleca!
Rămâi, Coriolanus, n'o să-ți fie
Rușine de isprăvile făcute...

CORIOLAN

Decât s'aud din nou povestea rănilor,
Mai bine aș pleca să mi le caut...

BRUTUS

Doar n'o fi vorba mea care te face
Să pleci din adunare...

CORIOLAN

— Nu, dar vezi?
La răni eu stau, dar fug de vorbă lungă...
Tu nu mă lauzi, nici nu mă rănești...
Poporul? Il iubesc atât cât face...

MENENIUS

Stai jos, te rog...

CORIOLAN

— Mă duc mai cu plăcere,

La soare după ceafă să mă scarpin

Când sună de atac, decât s'ascult

Cum alții fac din purici elefanți... (iese)

MENENIUS

Stăpâni ai plebei, cum să-l mai încânte

Poporul care dă un plod la mie,

Ceva mai cum se cade, când el însuși

I-un om numai onoarei închinat,

Dar fără ca să-și plece și urechea

La tot ce spune lumea despre dînsul?

— Incepe-atunci, Cominius...

COMINIUS

— Avea-voi

Atâta glas să-i strig la cer isprăvile?

Se zice că curajul e cununa

Croită pentru-o frunte de bărbat.

Ei bine-atuncea, iată un bărbat.

La șaisprezece ani când un Tarquiniu

Pornea 'mpotriva Romei, unul singur

Uimea pe Dictatorul de atuncea,

De veșnică-amintire, cu un impet

Ce lua la goană iute pe dușman

Și spaimă strecura în ostășime

Cu chipul lui golaș de amazoană,
In vreme ce cu trupul așternea
O namilă de om și-acoperea
Pe alți trei la o laltă, prăvălindu-i
Sub chiar privirea consulului nostru.
Tarquiniu chiar, sub brațul lui năpraznic
Cădea 'n genuchi, sărmanul... La o vârstă,
Cînd alții joacă roluri de femei,
Bărbat printre bărbați era copilul,
Și fruntea cu ștejar și-o 'ncorona.
Dar țâncul, om cu vremea deveni,
Și-urcând ca valul, tot mai către ceruri,
Călit în focu-a șaisprezece lupte,
De lauri orice spadă despuia...
— Și ce face acum în Corioli?
Intoarce pe fugari cu pilda-i rară,
Și 'n lași trezește oarba nepăsare.
Ca 'n algele de mare o carenă
Așa el face pârții prin dușman,
— Acolo unde paloșul îi cade,
El seamănă și moarte, și din creștet,
Și pînă 'n tălpi, un rîu frumos de sînge,
Cu brațul și cu chipul îngrozește!
De-ai lui se rupe, dă în lături poarta:
In dosul ei chiar moartea stă la pîndă,
Și luptă singur, singur și triumfă!
Atras de tot mai multă 'mpotrivire,
Izbește năpustit ca o planetă!
E mort, sau viu?... Aude ca prin vis
O larmă de departe, — mai năpraznic,

Din toți rărunchii lui se încordează,
 Și iar s'aruncă, culcă la pământ
 Cu pala lui un lan, un lan de sânge,
 Și nu se mai oprește, nu se satură
 Și nu-și mai ia o clipă răsufierea,
 Decât atunci când lagăr și cetate
 Sunt amândouă 'n mânilor romane.

MENENIUS

Viteazul!

I-ul SENATOR

— Un viteaz și-o faptă vrednică
 De cea mai mare cinste.

COMINIUS

— Prăzii însă,

El spatele întoarce, toate astea
 În ochii lui fiind doar copilării...
 Lui inima îi cere mai puțin
 Decât i-ar da o inimă calică...
 De fapta lui el singur se plătește
 Atunci când numai el o săvârșește;
 Și dacă vrea ceva e doar răgazul
 S'o 'mbrace 'n tot mai multă frumusețe.

MENENIUS

Noblețea însăși! — Haide să-l chemăm.

I-ul SENATOR

Să vie Coriolanus!

I-ul SLUJITOR

— Chiar sosește!

Reintră Coriolan.

MENENIUS

Senatu-i fericit, Coriolane,

Să-ți spună: Consul!

CORIOLAN

— Sunt al lui de-apururi.

Cu vieața și onoarea...

MENENIUS

— Mai rămâne

Să spui o vorbă plebei...

CORIOLAN

— Rogu-vă,

Scuțiți-mă de asta, nu sînt omul

Să-mi pun pe mine strae și s'arăt

La lume răni, ca 'n schimb să-mi dee voturi...

SICINIUS

Poporul însă trebuie 'ntrebat,

Și nu s'abate-o iotă dela ritul

De veacuri consfințit...

MENENIUS

— De ce să 'nfrunți?

Supune-te ca toți înaintașii...

E-o datină... dacă primești un lucru,

Respectă-l...

CORIOLAN

— Dar mă dau într'un spectacol

De care-mi crapă-obrazul de rușine.

Poporul să renunțe...

BRUTUS

— Cum poporul?

CORIOLAN

Adică să mă bat cu pumnul 'n piept,

Să spun: priviți ce răni! — și să le număr

În fața lor ca bani peșin cu care

Să-mi cumpăr mila lor electorală?

MENENIUS

E-așa de simplu! Dați, tribuni, de știre

Dorința voastră. Iară noi, din inimă

Pe Consulul cel nou să-l salutăm!

SENATORII

Trăiască noul Consul Coriolanus!

Trompete. Ies toți, afară de Sicinius și Brutus.

BRUTUS

Văzuși cum înțelege să se poarte,
Cu plebea?

SICINIUS

— I-o pricepe gândul plebea?
Vorbește ca și cum îi este silă
De ceia ce le cere...

BRUTUS

— Noi să-i punem
De tot ce s'a 'ntâmplat în cunoștință.
Ne-așteaptă toți în Forum, — hai să mergem. (ies)

SCENA III

ROMA. — FORUM

Intră șapte-opt cetățeni.

I-ul CETĂȚEAN

S'a isprăvit socoteala: dacă ne cere votul nu putem
să nu i-l dăm...

II-lea CETĂȚEAN

Și dacă nu?

III-lea CETĂȚEAN

Avem tot dreptul să nu i-l dăm; da-i un drept la
care n'avem dreptul!... căci dacă și-arată rănile,

și-și spune isprăvile? Te ia gura pe dinainte și zici da fără să vrei! Incât, dacă-și povestește faptele, cată să fim cu el cum trebuie. Nerecunoștința e un monstru; și când poporu-i nerecunoscător, înseamnă că poporu 'ntreg e un monstru iar noi, copiii lui, niște copii monstruoși...

I-ul CETĂȚEAN

Ca să vedem cât dă pe noi, ia numa să ne-aducem aminte că odată când ne-am răscolat pentru pâne, el ne-a făcut: «prostimea cu o mie de capete!...».

III-lea CETĂȚEAN

Ehei, câți nu ne-au zis așa! Nu că am avea mutra, — unii oacheșe, alții închisă, alții deschisă, alții cheală! Dar că avem păreri așa de 'mpestritate. Dacă părerile noastre ar fi să iasă dintr'o singură scăfârlie, zău dacă nu le-ai vedea luând-o razna, una la răsărit, alta la apus, alta la amiază-zi, alta la miază noapte. Așa că, să meargă împreună ar fi să se bată cap în cap!

II-lea CETĂȚEAN

Așa crezi tu! Și 'n ce parte ar lua-o bunăoară razna părerea mea?

III-lea CETĂȚEAN

Ei, a ta n'ar lua-o din loc așa ușor... Că-i bătută 'n cue, în tidva aia a ta! Da dacă și-ar lua câmpii, de bună seamă c'ar lua-o spre miază-zi.

II-lea CETĂȚEAN

De ce așa?

III-lea CETĂȚEAN

Ca să se piardă 'n ceață. Acolo trei părți s'ar topi în miazme puturoase, iar a patra s'ar întoarce muștrată de conștiință, ca să te-ajute să-ți găsești și tu o nevastă. . .

II-lea CETĂȚEAN

Mare șugubăț! Până nu-ți trânteste el una!

III-lea CETĂȚEAN

Ei, ce facem? Ii dăm votul? Da n'are-aface! Cum o spune majoritatea! Da să vă spun, o leacă să se mai dea pe brazdă cu plebea, și așa consul mai rar!

Intră Coriolan în toga umilinței, cu Menenius.

Uite-l că vine! Ba chiar în toga umilinței. Ia uite la el! Să nu stăm grămadă, să ne ducem la el, acolo unde e, câte unu, doi, trei. Să ne ceară votu la fieștecare 'n parte. Ca fieștecare să aibă cinstea să-i dea votu, cu gura lui. Haideți după mine, și v'arăt eu cum să-l luați.

TOȚI

Bun, haidem.

MENENIUS

Și totuși n'ai dreptate. Știi prea bine,
Că toți, chiar cei mai mândrii, au făcut-o,

CORIOLAN

Să spun adică: « Rogu-te, fii bun ! »
 Da-mi tai mai bine limba!... — Și s'adaog:
 « Poftim și-o rană, știi că am primit-o,
 În slujba țării, în aceeași slujbă
 În care frații tăi mureau de frică,
 Țipau sau o ștergeau mâncând pământul! ».

MENENIUS

Ferească zeii să vorbești așa!
 Tu roagă-i numai să-și aducă-aminte...

CORIOLAN

Aminte să-și aducă! — Atâta rău!
 Mai bine să mă uite, cum uitate
 Le sunt atâtea sfaturi dela preoți.

MENENIUS

— Mi-e teamă c'ai s'o strici decît s'o dregi.
 Te las acum. — Hai, spune-le ceva.

CORIOLAN

De pildă, să le spun să-și spele gura...

Reintră doi cetățeni,

A, uite o pereche... Poate știți...

Ce pricină m'aduce...

III-lea CETĂȚEAN

Cam știm, da spune: ce te-aduce?

CORIOLAN

Meritele mele.

II-lea CETĂȚEAN

Meritele tale?

CORIOLAN

Adică nu plăcerea.

III-lea CETĂȚEAN

Cum adică, nu plăcerea?

CORIOLAN

Uite-așa! N'a fost niciodată plăcerea mea să cerșesc la săraci.

III-lea CETĂȚEAN

Trebue să știi că dacă noi dăm, e că vrem să ni se dea.

CORIOLAN

Și ce să-ți dau ca să m'aleg consul?

III-lea CETĂȚEAN

Să-mi vorbești frumos.

CORIOLAN

Bun, atunci te rog frumos să-mi dai votul. Am răni de arătat, da 'ntre patru ochi... Fii deci așa de drăguț și dă-mi votul. S'a făcut?

II-lea CETĂȚEAN

Ai votul meu, viteze.

CORIOLAN

S'a făcut. Va să zică două voturi de pomană. Bună pomană. Adio.

III-lea CETĂȚEAN

Ciudat om!

II-lea CETĂȚEAN

Să mai poftescă și-altădată! Ii dau eu vot! (ies cei trei cetățeni) (Reintră alți doi)

CORIOLAN

Rogu-te, dacă crezi că-ți merit votul... Uite, port și toga reglementară.

IV-lea CETĂȚEAN

Ai bine meritat dela patrie, da n'ai știut să te iei bine cu noi...

CORIOLAN

E o enigmă pentru mine.

IV-lea CETĂȚEAN

Ai fost foc și pârjol pentru dușman și nuia pentru tovarăși; n'ai avut la inimă pe ai de jos.

CORIOLAN

Cu-atât mai frumos din parte-mi. Nu mi-am coborît inima. Dar am să mă gudur acum pe lângă fratele meu poporul, doar de-o avea o părere mai bună despre mine! Asta-l gâdilă pe el. Și fiindcă în înalta-i înțelepciune a alege e mai de grabă a avea salutul meu decât inima, voi face pe dracu 'n patru să mă vâr pe sub pielea lui, plecându-mă și lingușindu-mă. Astfel îi voi suci capul ca toți acei șarlatani ai popularității; și-l voi omorî cu dragostea. Acestea făcute, sper s'ajung consul (ce naiba!).

V-lea CETĂȚEAN

Nădăjduim s'avem în tine un prieten. D'aia-ți dau votu, — și 'ncă cu dragă inimă.

IV-lea CETĂȚEAN

Multe răni ai primit pentru țară.

CORIOLAN

Văd că știi. Ce să ți-le mai arăt! Ce-mi trebuie, sunt voturile voastre, și atunci, ce să vă mai supăr!..

AMBII CETĂȚENI

Te aibe zeei 'n pază. E tot ce-ți dorim.

CORIOLAN

Ah, voturi, drăgălașele de voturi!
Mai bine mort, căzut mai bine 'n luptă,
Decât în toga asta grosolană

Să vii să ceri la orice nătărău,
 Ce-ți iese 'n cale, votul lui zadarnic!
 — Așa se cade însă după datină!
 O datină ce nu vrea să ne-atingem
 De praful peste vreme așezat
 In mari și grei nămeți de erezie,
 La care ochiul slab al adevărului
 Abia dacă mai poate să ajungă...
 — Decât să mă protestesc, mai bine lipsă!
 La naiba rangul, slujba și onorurile!
 S'o facă alții... Numai că-i păcat,
 Să las în drum un lucru terminat,
 Reintră alți trei cetățeni.

VI-lea CETĂȚEAN

S'a purtat frumos, ce să spun? Orice om cum se cade
 cată să-l voteze.

VII-lea CETĂȚEAN

Să-l facem consul. Zeii să ni-l ție! Și facă din el prietenul poporului.

TOȚI

Că bine spui! Să ne trăiască noul consul! (ies)

CORIOLAN

Ah, ce drăguțe, ce drăguțe voturi!

Reintră Menenius, cu Brutus și Sicinius.

MENENIUS

Atâta ți-a fost sarcina. Tribunii
Cu votul obținut te investesc.
Rămîne în Senat să mai apari,
In togă și insigne...

CORIOLAN

— Doar atîta?..

SICINIUS

Alegerea e gata, terminată.
Poporul e cu tine și-i chemat
La marea adunare-a proclamărei.

CORIOLAN

Adică în senat?

SICINIUS

— Senat, desigur.

CORIOLAN

Imi scot atuncea straiul de pe mine!,

SICINIUS

Prea bine.

CORIOLAN

— Și din nou ajuns eu însumi,
Mă 'ntorc numaidecît.

MENENIUS

— Te însoțesc.

Veniți și voi?

BRUTUS

— Noi stăm să vie plebea.

SICINIUS

Atuncea pe curînd. (ies Coriolan și Menenius)

— Ii crește inima

Că-și vede 'n fine visul împlinit.

BRUTUS

Cu ce 'ngânfare își ținea pe umeri
Umila togă! — Plebea mă : rămîne?

Reintră cetățenii.

SICINIUS

Ei, dragii mei, v'ați cam găsit stăpânul.

I-ul CETĂȚEAN

I-am dat cu toții votul.

BRUTUS

— Facă zeii

Să-l merite din plin!

II-lea CETĂȚEAN

— Amin. Amin.

Dar mie-mi spune capul ăsta prost,
Că par'că ne cam lua peste picior...

III-lea CETĂȚEAN

Și încă bine!

I-ul CETĂȚEAN

— Aș, e felul lui.

II-lea CETĂȚEAN

Pe tine doar te-aud că-i felul lui.
De ce n'a vrut dovezi să ne arate?
O rană, două...

SICINIUS

— Par'c'a arătat!..

CETĂȚENII

Da cine le-a văzut?

III-lea CETĂȚEAN

— Atât a spus:

Că da 'ntre patru ochi ni le arată!
Și 'n glumă tot făcând la plecăciuni,
Spunea: «aș vrea să mă aleg... — păcat,
Că fără votul vostru nu se poate...
De-aceia și vi-l cer!» — Zic: bun, ți-l dăm.

Iar el de colo: « Ce drăguțe voturi!
 Ce bine mi-ați făcut! — La revedere!...
 Uf, bine c'am sfârșit!... ». — Au nu e asta
 Batjocură curată?...

SICINIUS

— Proști ați fost,
 Să nu-i dați cu piciorul, — ori copii,
 Copii ați fost ca să-i mai dați și votul !

BRUTUS

Puteați să-i spuneți cum v'am dăscălit:
 C'ă dac'atunci când nu era nimica
 Vorbea 'mpotriva voastră, împotriva
 Atâtor drepturi ce aveți în stat,
 Odată-ajuns în fruntea țarei însă,
 De-i vorba să se poarte tot așa,
 Inseamnă că din voturile voastre
 Vă faceți singuri ștreangul. Nu-i așa?
 ... — Căci dacă toate faptele-i grozave
 Il cer acolo unde vrea s'ajungă,
 E totuși votul vostru care-l urcă
 Și-atunci să facă bine să se 'mbune,
 Să fie un părinte pentru voi.

SICINIUS

Așa dacă-i vorbeați — și doar v'am spus-o —
 La probă l-ați fi pus și la 'ncercare.
 Și ori că i-ați fi smuls făgădueli
 De care să se țină prin constrângere,

Ori altfel, în mândria lui rănit,
De ori și ce condiții scuturându-se,
Și foc pe voi făcându-se, — ușor,
De toate astea voi vă foloseați,
Și nu-l mai alegeați.

BRUTUS

— Dar cum adică?

Să vie să vă 'mproaște cu dispreț
Când dragoste venea să vă cerșească?
Cu ce dispreț va ști să vă privească,
Atunci, dela 'nălțimea lui de consul?
Au n'a fost printre voi un cap, o inimă,
Un glas care să strige: Nu se poate?!

SICINIUS

Pe câți nu i-ați respins până acuma?...
Și iată că pe unul care vine,
Și-și bate joc de voi, îl luați în brațe,
Și sus cu el!

III-lea CETĂȚEAN

— Dar nu e încă consul...

Mai este vreme...

II-lea CETĂȚEAN

— Votul să-l retragem!..

Am singur v'o cinci sute...

I-ul CETĂŢEAN

— Eu, o mie!

Şi altele la rând...

BRUTUS

— Grăbiți-vă,

Şi dați ştafetă deci, c'aleg un consul
 Ce tot atâtea drepturi le va da
 Cât are-un câine când îl bați că latră...

SICINIUS

Să-și facă la o laltă socoteala,
 Şi votul gogoman să și-l retragă,
 Pe vechiul lor motiv: trufia lui.
 Să spună toți cu ce dispreț înalt
 Purta pe umeri toga umilinței,
 Şi ce priviri din ea vă arunca
 În timp ce voi, cu gândul la război,
 Orbiți de admirație, habar,
 Habar n'aveați de ce cocea într'însul,
 De ura 'n care toga-l îmbrăca!

BRUTUS

Şi puneți vina chiar pe noi, tribunii,
 ...Că noi, în ruptul capului, am vrut
 Alegerea aceasta...

SICILIUS

— ...Că votîndu-l,

De fapt poruncea noastre ați urmat

Și nu dorinței voastre — adevărate...
 Convinși mai mult că *trebuie*, decât...
 Că-i bine... — că 'n sfârșit ați fost tot timpul,
 Cu inima 'ndoită... — lucruri de-astea...

BRUTUS

Și chiar ne'nvinuiți că zile 'ntregi —
 Am stat de capul vostru, luându-i vieața,
 Din leagăn, pîn' la faptele-i din urmă:
 Și-anume că-i din spiță ce ne-a dat
 Pe Ancus Marcius, strănepot din Numa,
 Ce rege fu în urma lui Hostilius,
 Din care se mai trag și azi edili,
 Ca Publius și Quintus, cu-apeductul
 Din care Roma apa bună-și trage,
 — Și chiar străbunu — acela, Censorinus,
 Așa numit ca unul care censor
 De două ori se 'nvrednici să fie.

SICINIUS

...C'avînd așa strămoși și-atîtea merite,
 Noi Consul am crezut să vi-l propunem,
 Dar voi punînd în cumpănă trecutul
 Cu felul cum se poartă în prezent,
 Găsiți că e dușman de moarte-al vostru
 Și ștergeți o alegere pripită...

BRUTUS

...La care-ați fost împinși mai mult... — pricepeți?..
 Și-apoi veniți cu toți la Capitoliu!

CETĂȚENI

Da, da... de fapt, la toți ne pare rău... (ies cetățenii)

BRUTUS

Așa! Mai bine-acuma o răscoală
Decât, cu mult mai grea, după aceia...
— Iar dacă se înfurie și pleacă,
Cu-atît mai bine: nouă ne convine!

SICINIUS

Să mergem, ca să fim la Capitoliu
'Nainte ca poporul să ajungă,
— Părtași să nu ne creadă la o treabă,
De care nici măcar n'avem idee... (ies)

Cortina

CORIOLAN

ACTUL III

ACTUL III

SCENA I

ROMA. — O STRADĂ

Goarne. Intră Coriolan, Menenius, toți Patricienii, Cominius,
Titus Lartius și alți senatori

CORIOLAN

Adică Aufidius și-a pus
O nouă-armată pe picior?

LARTIUS

— Vezi bine,

De-aceea-am și căzut la învoială.

CORIOLAN

Așa că ei o iau dela 'nceput,
Și-s gata să se-arunce asupra noastră?...

COMINIUS

Dar cum sunt istoviți, iubite consul,
Cam greu să apucăm să-i mai vedem
Ca 'n vremuri bune lancea scuturînd-o.

CORIOLAN

Cu el te-ai întâlnit?

LARTIUS

— Cu Aufidius?

I-am dat răvaş să vie să mă vadă:

Şi mult mai bombănea pe Volsci, — că țara

Cu-atâta laşitate şi-o predară...

— Acuma stă în Anțium.

CORIOLAN

— De mine....,

A spus ceva?

LARTIUS

— Putea să nu vorbească?

CORIOLAN

Şi ce-a spus?

LARTIUS

— Că adesea spada lui

Cu-a ta s'a 'ncrucişat... că nu urăşte,

Pe lume om mai mult decât pe tine...

Că tot ce are, el zălog şi-ar pune

(Şi fără gând să-l capete 'napoi)

Dar numai să ajungă să învingă

Şi el odată pe Coriolanus!...

CORIOLAN

Trăește, zici, în Anțium?

LARTIUS

— In Anțium.

CORIOLAN

De ce n'am eu prilej să mă reped
Acolo să-l înfrunt... In orice caz,
Imi pare bine că te văd, amice
Intră Sicinius și Brutus.

A, uite pe tribunii poporimei,
— Sau port-parola gurilor căscate!
— Mi-e drag să-i văd umflându-se în pene,
Dar și mai mult mi-e silă!

SICINIUS

— Ei, ia seama!

CORIOLAN

Aha, de ce?

BRUTUS

— Ia seama, e primejdie!

CORIOLAN

Primejdie?

MENENIUS

— Cam ce vreți voi să spuneți?

COMINIUS

Au nu-i alesul plebei, nobilimei?...

BRUTUS

Cam nu...

CORIOLAN

— Aha, copiii m'au ales!

I-ul SENATOR

Lăsați tribuni, l'așteaptă 'n For poporul.

BRUTUS

Poporu-i foc pe consul...

SICINIUS

— Nu vă duceți,

Că iese o răscoală!...

CORIOLAN

— Ha, ce turmă!

Te behăe acum, și-apoi te latră!

...Dar gura voi de ce nu le-o închideți?

Doar gura asta-a lor e gura voastră!

De ce și-arată colții?

MENENIUS

— Liniștește-te...

CORIOLAN

E numai un complot ca să slăbească
Încet încet, puterea nobilimei...
Curând o să avem pe cap zănateci
Ce nu știu nici s'ordone, nici s'asculte.

BRUTUS

De ce complot? Poporul doar se plânge
C'ai râs de el... că nu de mult, pe vremea,
Când grâu de geaba i s'a dat, tu singur
Cu cale ai găsit să protestezi,
Certînd în gura mare delegații,
Făcându-i demagogi și robi ai plebei,
Dușmani ai nobilimei...

CORIOLAN

— Doar știau!

BRUTUS

Da, da, dar nu toți!

CORIOLAN

— A, și-acuma știu!

BRUTUS

Doar n'am spus eu...

CORIOLAN

— Hm, tare m'aș mira!

BRUTUS

De ce? Eu numai dreg acolo unde,
Tu vii și strici...

CORIOLAN

— La naiba consulatul!

De ce nu sunt ca voi atunci de vrednic,
S'ajung tribun și eu al neroziei!...

SICINIUS

Te ia atunci mai bine cu poporul;
Când urci la drum, iei coasta cea mai dulce,
Ori altfel, pân' s'ajungi în ham cu noi,
Iți pierzi, te pomenești, și consulatul!

MENENIUS

Să fim cuminți...

COMINIUS

— Poporu-i amăgit,

— Și dus de nas... Atari umblări cu șoalda
Sunt nu de Roma... — nici Coriolan
Nu-i omul ca să merite căpceanele
Ce'n cale i se pun...

CORIOLAN

— Vorbiți de grâu:

Ei bine — am spus, și-s gata s'o repet.

MENENIUS

Dar nu acuma...

I-ul SENATOR

Nu 'n vâltoarea asta...

CORIOLAN

Ba chiar acum... Mă ierte nobilimea,
 Dar dacă își închipue cumva,
 Mulțimea asta rău-mirositoare
 Că'n mine și-a găsit lingușitorul,
 Se 'nșală: eu cam știu ce-i poate capul.
 Și spun că răsfățând-o-am răsfățat
 Zâzania, răscoala, răzvrătirea. —
 Primind să stea cu noi aci prostimea,
 Culegem astăzi tot ce-am semănat,
 Și mult vom jindui după puterea
 Pe care-o aruncarăm la golani...

MENENIUS

Ei, lasă-ajunge...

I-ul SENATOR

— Taci acum, ajunge...

CORIOLAN

Să tac? De ce? Așa cum fără teamă
 Oricând în luptă sângele mi-l vărs,
 Așa voi ști să-mi scuiș oricând plămînii,
 In contra unei lepre 'ngăduite,
 (Deși ne plîngem), trupul să ni-l bântue...

BRUTUS

Vorbești de plebe, vai, par'că ai fi
Un zeu care cu fulgere doar umblă,
Și nu făptură slabă ca și dînsa...

SICINIUS

Și n'ar fi rău să-l spunem...

MENENIUS

— Ei, vorbește

Ca omul la mînie...

CORIOLAN

— Ce mînie!

Mai calm ca somnul nopței dac'aș fi,
Pe zeii toți, la fel mi-aș spune gândul!

SICINIUS

Un gând mai mult otravă! Și otrava
E bine să rămână unde este...

CORIOLAN

« Otrava »! — Ascultați Tritonul ăsta
Cu gură de șalău, cum dă pe gât
Sentința lui: « Otrava »!

COMINIUS

— Și e rău...

CORIOLAN

« Otrava »!... — Buni, dar slabi patricieni,
Și nobili, dar... becisnici senatori,
De ce lăsarăți hidra să-și aleagă
Un cap ca ăsta, trîmbiță prin care
Iși suflă monstru-acesta gălăgia
Și care are mutră să ne-amenințe
Că e în stare valul nostru nobil
Prin șanțuri să ni-l facă să se scurgă,
Pe gură zdrențăroasă de haznale?!..
Aceasta dacă vouă vă convine,
Plecați-vă; de nu, să ne trezim.
De-aveți un cap, aveți și-un dram de minte:
Și nu le dați un scaun lângă voi,
Căci dacă — ajung plebeii senatori,
Rămîn plebei s'ajungă senatorii!
Mai este vreo speranță cînd în voe
Cu graiul vostru, graiul și-l amestecă,
Vorbînd deștept în numele prostiei?
Poftim, abia și-aleseră tribunii
Și Domnii și 'ncepură să amenințe!
— Pe cine? Chiar pe voi, un corp mai mândru
Decît Helada —avu odinioară...
Mai face oare-atuncea să fiu consul?
— Dar ce mă doare-i faptul că atuncea
Cînd față'n față două forțe stau
Și nu-i din două una suverană,
Se vîră între ele anarhia
Și una contra alteia le-asmute.

COMINIUS

Să mergem, hai...

CORIOLAN

— Acei care-au găsit

Cu cale să împartă de pomană
Hambarele ca 'n Grecia odată,

MENENIUS

Ajunge-odată, hai!

CORIOLAN

— Deși acolo

Poporu-avea putere absolută, —
Aceia, zic, pun pae peste foc
Și țara pun pe foc...

BRUTUS

— Și vrei să dea,

Poporul votul unuia ca tine?..

CORIOLAN

Eu dau motive 'n schimb cu mult mai grele,
Ca voturile lor... Știau prea bine
Că grâul nu e plată, ci bacșiș,
Căci plată, nici atît nu meritau,
De vreme ce'n război, când țara toată
Știau că-i în pericol, dumnealor
Ședeau cu mîna 'n sîn, ori chiar la vatră!

Să dau eu grână pentru-aşa servicii?
 Odată 'n toiul luptei, numai certuri!
 Era mai vrednic unul, jos cu el:
 ...Ori poate ponegrirea din senin
 A noastră, a Senatului, era
 Motiv să fim aşa de buni cu dînşii?
 Şi totuşi am fost buni... Dar cum digeră
 Multipla brută — această dărnicie?
 Strigînd şi bombănind prin toate părţile:
 — « Da-i dreptul nostru... Noi... Majoritatea...
 Păi sigur... că altminteri o păteau... »!
 — Se poate o mai mare coborîre?
 Să ia prostimea drept o laşitate
 Frumoasa voastră milă? — Veţi vedea-o
 Dând buzna în Senat, şi'n chip de ciori
 Izbînd cu ciocul acvila romană!

MENENIUS

Ajunge-ţi spun...

BRUTUS

— Cam treci puţin măsura!

CORIOLAN

Ba nu, mai am!... Şi iată ce anume:
 Mai am să strig aci în gura mare:
 C'aceste două suveranităţi,
 Din care una-acuză pe nedrept,
 Iar alta 'n schimb pe drept dispreţueşte,
 Inseamnă un regim în care meritul,

Noblețea, titlul, ori înțelepciunea,
 Ajung un simplu Da sau Nu vremelnic
 În gura Națîngiei Generale,
 Avutul public: bunuri personale,
 Iar rostul țării, rostul tuturor!...
 Deci dacă minte-aveți dar și curaj,
 Și pace vreți în loc de anarhie,
 Și vreți o vieață scurtă, dar bărbată,
 Și sînteți de părere că la boală
 Mai bun e leacul tare ca niciunul,
 Tăiați această limbă multiformă
 Și n'o lăsați să lingă din dulceața
 Ce poate fi otravă pentru alții.
 Gîndiți-vă 'nșfîrșit că delăsarea
 Adoarme judecata și lipsește
 Un stat de-acea frumoasă trăinicie,
 Ce nu se poate fără decădere
 Lipsi de cuvenita strălucire.

BRUTUS

— Ești gata?

SICINIUS

— Ai vorbit ca trădătorii,
 Ca ei vei și sfârși!

CORIOLAN

— Putreziciune,
 Să taci din gură! — Ce să facă țara
 Cu două mari chelii ca ale voastre?

La ce se uită ea, în loc să cate
 Cu ochii sus, spre noi!.. — Tribunii fură
 De bunul-plac aleși, în vremuri turburi,
 Dar azi, după răscoale reculeși,
 Să-i luăm, și să-i trimetem la plimbare!

BRUTUS

Trădare, chiar trădare!

SICINIUS

— Țsta-i Consul?

BRUTUS

Edilii! Un edil! (Intră un edil)
 — Mi-l arestează!

SICINIUS

Și cheamă-aci poporul! (iese edilul) — Te-arestez,
 În numele voinței suverane,
 Ca dușman al republicei, —urmează-mă,
 Și dă-ne socoteală!...

CORIOLAN

— Țap bătrân,

SENATORII

Ne punem noi zălog!

CORIOLAN

— Să nu pui mâna,
Moşnege... Dă-te 'n lături, mortăciune,
Ori vrei să-ți rup ciolanele?

SICINIUS

— Ajutor!

Intră o ceată de cetățeni, cu edilii.

MENENIUS

Dar fiți cu judecată! (la amândoi)

SICINIUS

— Iată cine

Vă vrea fără de drepturi!

BRUTUS

— Arestați-l!

CETĂȚENI

Jos, jos cu el!

SENATORII

— La arme, arme, arme!

Tribuni, patricieni, Coriolane!

Sicinius, Brutus! dragi concetățeni.

Să facem pace! Hai, astâmpărați-vă!

MENENIUS

Da ce-au înebunit?... — Și-s lac de apă!
La naiba, potoliți-vă, tribunilor,
Vorbiți-le, — mai taci, Coriolane!
Vorbește-le, Sicinius!

SICINIUS

— Tăcere!

CETĂȚENI

Vorbescă-ne tribunul! S'auzim!

SICINIUS

Sunteți pe cale să vă pierdeți drepturile:
Un om pe care consul l-ați făcut,
V'amenință acuma!

MENENIUS

— Vai, Sicinius,
Mai rău i-așâți!

I-ul SENATOR

— Pui gaz pe foc, Sicinius
Pui țara chiar pe foc!

SICINIUS

— Și ce e țara?

CETĂȚENI

Așa e, țara, țara e poporul!

BRUTUS

Am fost aleși cu voia tuturor,
Mai-marii plebei!

CETĂȚENI

— Da, și-așa rămâneți!

MENENIUS

Rămâneți, vă asigur!

COMINIUS

— Asta 'nseamnă

Din toate temelile să zdruncini
O țară și să faci numai ruină
Din tot ce ai clădit până acuma.

SICINIUS

În ștreang cu el!

BRUTUS

— Sîntem mai-marii plebei,

Și-aci, în fața celor care nouă
Ne-au dat puteri depline, declarăm
Că Marcius e vrednic de pedeapsă.
— La moarte!

SICINIUS

— Puneți mâna-atunci pe dînsul,
Tîrîți-l sus, pe stîncă Tarpeiană,
Și dați-i drumu'n jos!

BRUTUS

— Edil, ridică-l!

CETĂȚENI

Predă-te!

MENENIUS

— Oameni buni, astîmpărați-vă,
O vorbă numai, dragii mei tribuni.

EDILII

Tăcere, sst!...

MENENIUS (lui Brutus)

— De ești cu-adevărat,
Un fiu al țării, gloata potolește-ți,
Fii om de omenie!...

BRUTUS

— La mînie,
O vorbă nu ajută la nimic.
— Pe stîncă Tarpeiană!

CORIOLAN (trăgând sabia)

— Să poftească!

Poftească cine vrea pe pielea lui,
Puterea să-mi cunoască!

MENENIUS

— Spada'n teacă!

Tribunilor, în lături!

BRUTUS

— Inșfăcați-l!

MENENIUS

— Ba mic și mare fiți de partea noastră,
De-aveți în voi un pic de omenie!

In ciocnire tribunii, edilii și poporul sânt respinși.

Hai, luați-vă mai bine tălpășița,
Că totu-i în zadar!

II-lea SENATOR

— Plecați acasă!

COMINIUS

Dușmani, voi nu uitați c'avem și prieteni.

MENENIUS

S'ajungem noi aci!

I-ul SENATOR

— Frumoasă treabă!

Amice dragă, pleacă tu acasă,
Și lasă-ne pe noi să ardem rana...

II-lea SENATOR

C'a noastră e, și numai noi știm leacul:
Retrage-te, te rog...

COMINIUS

— Amice, haidem.

CORIOLAN

Păcat că sunt Romani barbarii ăștia,
Deși numai Romani nu par, barbarii,
Fătași de-ar fi în poarta Capitoliului!

MENENIUS

Să mergem... Ai dreptate să te'nfurii,
Dar nu-ți da drumul. Haide potolește-te.

CORIOLAN

Ca ei culc patruzeci în luptă dreaptă.

MENENIUS

Cu doi din ei chiar eu mă 'nsărcinez,
Cocoșii ăia chei și răpciugoși.

COMINIUS

Dar lupta-aci ar fi o nebunie:
Să lupți cu prăvălirea unui munte?
Puhoiul cînd a dat peste zăgazuri,
In furia lui oarbă nimicește
Și ia la vale tot ce-i iese'n cale...

MENENIUS

Da, da, să mergem... Lasă-i tu pe mine,
Că am eu minte pentru cel ce n'are,
Și ac pentru spinarea fiecăruia...

COMINIUS

Să mergem. (Ies Coriolan, Cominius și alții)

I-ul PATRICIAN

— S'a distrus pe sine însuși...

MENENIUS

E mare într'o lume de pitici.
El rîde și de trăznetul lui Joe,
Tridentul lui Neptun îl plictisește,
Și veșnic e cu inima pe buze,
— Dar vai de cel ce-l scoate din sărite! (zgomot afață)

I-ul PATRICIAN

Dar ce nu pleacă proștii să se culce?

MENENIUS

De ce nu pleacă 'n Tibru să se-arunce?
— Dar nu i-a luat și el mai cu blândețe...

Reintră Brutus și Sicinius cu gloata.

SICINIUS

Și unde-i ticălosul ce voia
Din Roma toată un deșert să facă,
In care să domnească numai el?

MENENIUS

Iubiții mei...

SICINIUS

— Din stînca Tarpeiană,
Să-l dăm pînă 'n prăpastie de-a dura:
S'a pus cu legea rău, să-l pue legea
La fel de rău cu plebea lui iubită...

I-ul CETĂȚEAN

Să afle că tribunii sînt ai plebei,
Iar plebea este una cu tribunii.

CETĂȚENI

Da, da, așa e!

MENENIUS

— Oameni buni...

SICINIUS

— Tăcere!

MENENIUS

Tu iar pui gaz pe foc!...

SICINIUS

— Și te privește?

— Il ei adică 'n brațe?

MENENIUS

— Ascultați-mă:

Că-i știu deopotrivă și păcatele.

I-un consul...

SICINIUS

— Care consul?

MENENIUS

Caius Marcius!

BRUTUS

Ehei, a fost!

CETĂȚENI

— I-un consul care-a fost!

MENENIUS

Dar dați-mi voe să vorbesc, c'altminteri,

E pierdere de timp...

SICINIUS

— Fii scurt atuncea,

C'abia-așteptăm cu vipera spurcată
Odată să sfârșim!... A-l izgoni,
Inseamnă a-l mai ține printre noi,
A-l ține'nseamnă moarte pentru alții.
Să moară-atunci mai bine de pe-acuma!

MENENIUS

Ferească-ne de-așa ceva Olimpul!
S'ajungă să-și mănînce ca o scorpie,
Bătrîna Romă fii-a căror nume
Stau scrise'n pergamenele din ceruri?

SICINIUS

E-o molimă ce trebuie curmată!

MENENIUS

E numai un organ atins de boală:
De ce să-l tai, s'omori o ființă'ntreagă,
Cînd mult mai lesne-i poate vindecarea?
El Romei ce făcut-a ca să moară?
Atîta sînge'n lupte a vărsat,
Că prea puțin i-a mai rămas în vine.
Dar ori și cît ar mai avea, se cade
Să-i fie chiar de-ai lui împrăștiat?
Ar fi o pată pentru cei ce-o fac
Și-o pată pentru cei care o rabdă.

SICINIUS

Ei, vorbe!

BRUTUS

— Vorbe! Lumea l-a iubit,
Atîta timp cît țara și-a iubit-o!

MENENIUS

Când ai cangrenă la picior, piciorul
De ce să nu ți-l cruți?

BRUTUS

— Vorbim de-asurda!

— Așasă după Marcus, ridicăți-l,
Să punem capăt molimei din vreme.

MENENIUS

Dar nu uitați că'n furia-i de tigru
E'n stare de-ori-și-ce! — Ori poate vreți
In două facții Roma s'o 'mpărțiți,
De unii și de alții sfîșiată?

BRUTUS

In cazul ăsta...

SICINIUS

— Ce tot cânti acolo?

Văzuși tu singur... Ne-a lovit edilii,
Pe noi ne-a îmbrâncit... Purtare-i asta?

MENENIUS

I-un om călit de mic copil în lupte,
 Și nu școlit în artele purtării...
 El nu alege bobul de neghină...
 Lăsați-mă să merg la el, să-i spun,
 Și singur va veni de fapta-i gravă
 În forma cuvenită să răspundă,
 — Aceasta ori și care-ar fi pedeapsa. —

I-ul SENATOR

În orice caz, e-o cale omenească.
 Pe când a voastră știți unde începe
 Dar nu știți niciodată cum sfârșește.

MENENIUS

Mă duc să vi-l aduc. (senatorilor) — Veniți cu mine?
 Că-i rău dacă nu vrea...

I-ul SENATOR

— Venim desigur: (ies)

SCENA II

ODAIE ÎN CASA LUI CORIOLAN

Intră Coriolan și Patricieni.

CORIOLAN

Puțin îmi pasă, tragă-mă pe roată,
 De cozi de cai, — din stînca Tarpeiană

Pe mine zece munți rostogolească,
Mă uit la ei din funduri de prăpaste,
— Și nu retrag!

UN PATRICIAN

— E tot ce e mai nobil.

CORIOLAN

Mă mir că mama nu e de părere,
Când nu-i scotea din robi și din nemernici,
Din vite bune numai la mezat,
Și buni să caște gura'n adunări,
Să tremure atunci când se ridică
Vre unul mai de rang, să le vorbească
De pace ori război...

(Intră Volumnia)

A, uite tocmai
De cine pomeneam.. Adică mamă,
Tu vrei să-mi calc pe suflet când știi bine
C'a fi bărbat înseamnă-a fi bărbat?

VOLUMNIA

Eu spun că nu se joacă de-a puterea
Când n'o ai bine 'n mână...

CORIOLAN

— Lasă, mamă...

VOLUMNIA

Tu dragă, prea faci caz de tine însuși,
 Și nu aveai atîta'mpotrivire
 Puțin dac'așteptai pînăla vremea
 Cînd orice'mpotrivire e zadarnică...

CORIOLAN

Magării!..

VOLUMNIA

— Bine!...

Intră Menenius cu Senatorii.

MENENIUS

— Prea ai fost de tot!...

Să vii acum s'o dregi...

I-ul SENATOR

— Dar cum s'o dreagă?

De dă 'napoi, s'a terminat, — cetatea

Se rupe 'n două...

VOLUMNIA

— Ascultă-mă pe mine,

Și 'n mine bate-o inimă bărbată...

Dar eu mai am și-un creier care ființa,

Mi-o duce 'ncet de mână...

MENENIUS

— Bravo, Doamnă.

În joc de n'ar fi însăși soarta țării,
Și eu mi-aș pune zaua, mai de grabă,
Decât să-l văd de turmă 'ncălecat!

CORIOLAN

Și ce să fac?

MENENIUS

— Să mergem la tribuni...

CORIOLAN

Pe urmă?

MENENIUS

— De... să-ți cam retragi cuvintele!

CORIOLAN

Să fie zei, și nu retrag o iotă!

VOLUMNIA

Ești prea de tot... De ce să treci măsura?
Spuneai că îndrăzneala și prudența
Merg mână 'n mână în războiu... — și-atuncea,
De ce n'ar merge și în timp de pace?...

CORIOLAN

Ah, vorbe!...

MENENIUS

— Foarte bună întrebare!

VOLUMNIA

I-un merit în război să te arăți
Așa cum nu ești, ba e chiar o tactică
S'ajungi cu orice preț pînăla țintă:
De ce n'ar face tactica și meritul
Această cîrdășie'n timp de pace?...

CORIOLAN

Mergi prea departe, mamă...

VOLUMNIA

— Ba deloc!

Ești, dragă, prea cu sufletul pe buze,
Și nu e încă vremea; mai vorbește
Și tu din cînd în cînd pe din afară...
Cuvintele-s bastarde ale inimei...
A spune deci ceva ce nu gîndești,
I-un lucru tot așa de onorabil
Ca și să cucerești cu-o vorbă dulce
Un fort ce altfel poate-ar rezista
Și n'ar cădea decît cu băi de sânge...
Păcatul nu-i păcat, cînd soarta ta
Și soarta a lor tăi se află 'n joc...
Vorbesc în mine mama și soția,
Copilul, nobilimea, senatorii...
De ce s'arăți mulțimilor nătânge

O frunte încrețită, când cu-o vorbă
Din ei poți face ori și ce, pe când
Altminteri e prăpăd?...

MENENIUS

— Inaltă Doamnă,

Poftim cu noi, vorbește-le deschis,
— Cu tine am putea salva trecutul,
Primejdia prezentă ocolind-o.

VOLUMNIA

Fă bine — atunci, copilul meu și du-te...
Salută-i tu așa pîn' la pămînt (face gestul)
Și mîne ai să vezi ce faci dintr'înșii...
Sărută cu genuchii praful străzii,
Că'n treburi de-astea gestul face totul,
Iar ochiul e mai treaz decât urechea.
Cu fruntea aplecată tu repară
O inimă trufașe, prefăcând-o
In mură moale, bună de strivit,
Și spune-le că lupta oțelește
Dar lasă pe soldat cam necioplit,
Lipsit de-acea blândețe cuvenită
Când cauți prietenia a lor tăi...
— Că 'ncet vei ști cu vulgul să te porți,
Și-al lui vei fi, pe cît mai cu putință...

MENENIUS

Atât să spue doar, și praf îi face!
Căci sunt pe cât de răi când îi repezi,
Pe-atât de buni, de-i iei cu binișorul...

VOLUMNIA

Tu fă-te mic... deși ești omul care,
Decât să-l măgulești la el acasă,
Te-ai duce și în iad, după dușmân... (Intră Cominius)
A, uite-l pe Cominius...

COMINIUS

— Vin din For.

Și cred că-i bine, ori să-ți aperi pielea,
Fugind cât mai e vreme, ori să iei,
Măsuri de luptă dîrză, — că-i prăpăd!

MENENIUS

Să spue-o vorbă dulce...

COMINIUS

— Bine-ar prinde!

Dar e în stare?

VOLUMNIA

— Trebuie s'o facă!

Hai, spune da, copilul meu, și du-te.

CORIOLAN

Să fac adică pe mironisitul?!...
Să dau cu-o gudurare desmințire
La tot ce am, și nu mai am, în suflet?!...
Prea bine, fac! De nu-i în joc decât
Un bulgăr de țărână, — bustul meu —

Sfărame-l și aruncă-mi-l mai bine
 La cele patru vânturi... Da, să mergem!
 Mă văd silit să joc un rol pe care
 Sunt sigur niciodată n'am să-l știu...

COMINIUS

Ți-l suflu eu!

VOLUMINIA

— Tu singur spui, copile,
 Că eu soldat din tine am făcut
 Cu sufletul și lauda de mamă:
 Ei bine, fii acuma și actor
 Să pot să te aplaud...

CORIOLAN

— Cu plăcere!

La naiba cu mândria și curajul!
 Gâtlejul meu cu tunete din care
 Eu isonul țineam în bătălii
 La trâmbițe și surle, în cimpoi,
 Cu glas de eunuc să se prefacă,
 Sau glasul unei doice care leagănă!
 Surâs de secătură să troneze
 Pe fața mea, iar globul mândru-al ochiului
 Cu lacrimi de școlar să mi se smiorcăe!
 Să dau pe gură plâns de cerșetor,
 Genuchii mei ce se 'ndoiau sub zale,
 În scară numai, sus pe armăsar,

Acuma ceară lumii de pomană!
 ...Atâta doar că, vai, mă 'ntreb cu groază:
 Au n'oi ajunge-așa de caraghios,
 Ca trupul meu dedat cu 'ncovoelile,
 Și sufletul cu vremea să-mi îndoiaie?...

VOLUMNIA

Atuncea fă ce știi... De ce adică,
 De tine m'aș ruga și nu de dînșii,
 Chiar tu 'n persoană... Fă ce știi, băete.
 Mai lesne-mi e să sufăr că ești mândru
 Decât să-mi fie frică de urmări.
 Eu moartea o privesc la fel, în față!
 Deci fă cum vrei... La pieptul meu ai supt,
 Curajul tău e-al meu!... Inșă trufia,
 A ta e numai, fă ce știi cu dînsa!...

CORIOLAN

Ajunge... Fii pe pace... Plec în For,
 Să-l trag pe sfoară, da, să 'nșir pe sfoară
 Atâtea inimi câte voi găsi,
 Și-acasă să mă 'ntorc în aclamații!
 Poftim, mă duc, sărută pe Virgilia...
 Că ori vin Consul, ori de-acu 'nainte
 Un ban să nu mai dați pe Caius Marcius!

VOLUMNIA

Te las în voe... (iese)

COMINIUS

— Hai, tribunii-așteaptă...

Și vezi de te 'narmează cu răbdare,
Că vin cu și mai grave acuzații...

CORIOLAN

Lozinca e: ...să-i iau cu binișorul!...
Să-i iau, mă rog!... La reaua lor credință
Deci cată să răspund cu demnitate...

MENENIUS

— Și dulce!

CORIOLAN

— Dacă spun: cu binișorul!... (ies)

SCENA III

ROMA. — FORUL

Intră Sicinius și Brutus.

BRUTUS

Aruncă-i asta 'n sarcină: anume,
Că vrea cu noi să facă pe tiranul.
Se leapădă, venim cu alte chestii,
Cu ura lui pentru popor... cu prada
Ce până astăzi n'a distribuit-o...

Intră un edil.

Ei, vine?

EDIL

— Vine.

BRUTUS

— Insoțit de cine?

EDIL

De prietenul Menenius, și-o mână
De vașnici senatori...

SICINIUS

— Aveți o listă,

Cu voturile obținute pîn'acuma,
La ultimul scrutin?...

EDIL

— Avem. E gata.

SICINIUS

Și-s toate împărțite după triburi...?

EDIL

Pe triburi...

SICINIUS

— Bun. Adună-atunci poporul

Și cum oi spune eu: « Cu aprobarea
Și'n numele poporului »... , voi gata,
Strigați: Amendă!, dacă e amendă,
Sau: Moarte!, dacă-i moarte. — ori Proscriere!,
— Poporu — avînd putere absolută.

EDIL

Le-oi spune...

BRUTUS

— Iar odată puși pe zbieret,
Să nu-l mai lase 'n pace, ba să ceară,
Cu zarvă execuția pe loc...

EDIL

Prea bine!

SICINIUS

— Ia-i din scurt, să fie gata
La ori ce semn om face!

BRUTUS

— Urmărește-i! (iese edilul)
Iar noi, l-om atâța!... Pornit săaibe
Dreptate totdeauna, o să spumege!...
Și-odată — ajuns acolo, s'a sfirșit:
Se 'nfurie, ia foc, — și-și frânge gâtul!

SICINIUS

A, uite-l chiar că vine!...

Intră Coriolan, Menenius și Cominius cu Senatori și Patricieni

MENENIUS (lui Coriolan)

— Stăpânește-te!

CORIOLAN

Da, da... ca un băiat de prăvălie,
 Ce 'nghite ori și ce pentru tain...
 ... — Slăviții zei de Roma aibe grije
 Și 'n scaunul dreptăței sale-așeze
 Curuli de treabă, între noi iubire,
 In temple numai pace și-armonie,
 Și bun sfârșit în luptele de stradă!...

I-ul SENATOR

Așa, așa...

MENENIUS

— E cea mai bună rugă!

SICINIUS

O leacă mai aproape! (către edil și popor)

EDIL...

— Sst, tăcere!

Tăcere, s'auzim, vorbesc tribunii.

CORIOLAN

Ba eu întâi.

TRIBUNII

— Bun, fie! S'auzim!

CORIOLAN

Eu vin aci în ultimă instanță?
 Se dă aci sentința?

SICINIUS

— Tu declară

Supunere voinței populare,
Declară că-i primești judecătării,
Cum și pedeapsa care trebui-va
Să-ți fie pronunțată după vină.

CORIOLAN

Sunt gata.

MENENIUS

— Cetățeni, vedeți? E gata.

Gândiți-vă la luptele purtate,
La rănilor, — morminte 'n cimitirul,
Cu urme sfinte, care e războiul...

CORIOLAN

Ei, urme! Fugi de-acolo: sgârșeli...

MENENIUS

Gândiți-vă că vorba dac'o are
Și el mai aspră... e ca tot soldatul!
In glasu-i tare nu e dușmănie
Ci numai bărbăția de ostaș,
In ura lui e focul bătăliei.

COMINIUS

Destul acum...

CORIOLAN

— Au ce s'a întâmplat

C'ăşa de'mbrăţişat de-o lume 'ntreagă,
Ajung de-odată aşa de ticălos,
Că nu mă mai vroiţi?...

SICINIUS

— Răspunde tu!

CORIOLAN

Atunci vedeţi? I-adevărat...

SICINIUS

— De ce?

E fiindcă-a vrut, de drepturi seculare,
O Romă suverană să despoaie,
Făcându-şi drum încet spre tiranie...
Şi-această vină o numim trădare.

CORIOLAN

Trădare?

MENENIUS

— Taci o clipă, ai răbdare...

CORIOLAN

Pârjol atunci şi grindină să cadă,
Pe capul cui mă face trădător!
Mă fulgeră cu moartea ta din ochi,

Trăsnește-mă cu mîna slăbănoagă,
 Nebune, spune toi ce ai pe limbă,
 Că tot un mare mincinos rămîi,
 Așa cum alții-s oameni cum se cade!
 In ochi ori câtă moarte ai avea,
 Și trăznete 'mpotriva mea în mână,
 Și ori și câte ai avea pe limbă,
 Eu tot îți spun că minți, minți pur și simplu,
 Așa cum alții se căesc sau roagă.

SICINIUS

Popor, l-ați auzit?

CETĂȚENI

— Cu el de stîncă!

SICINIUS

Mai e nevoie de vreo acuzare?
 Așa cum l-ați văzut și auzit:
 Bătînd edili, poporul blestemîndu-l,
 In lege dînd cu pumnul, și pe față
 Sfidînd pe cei ce legea o păzesc,
 E cred deajuns să-l facem vinovat
 De crima capitală...

BRUTUS

— Inșă fiindcă:

El Roma și-a slujit-o...

CORIOLAN

— Ce slujit?

BRUTUS

Eu spun ce știu...

CORIOLAN

— Și ce știi?

MENENIUS

— Mamei tale,

Ți-ai dat cuvântul...

GOMINIUS

— Rogu-te, ascultă.

CORIOLAN

Dar ce s'ascult?... — De stâncă să m'arunce,
 De stâncă Tarpeiană, — ori proscie,
 Jupoaie-mă de viu, sau mă silească
 Să zac cu'n bob de grâu pe zi la carceră,
 De mila nimănui eu n'am nevoie,
 Și n'am să spun nici cînd o vorbă bună,
 Cum nici revolta n'am să mi-o abat,
 De-ar fi să-mi ceară doar un « bună-ziua! »

SICINIUS

Cum omul nostru un prilej nu pierde
 Dușman de moarte-al plebei să se-arate,
 Insulte aducîndu-i, înfruntînd-o,
 Sau dînd în ea, și nu numai de față,
 Ca astăzi, cu justiția supremă,
 Dar chiar lovind în cei care o apără,

pluck
 every p. 143

In numele poporului, și-al legii
 Prin care-am fost aleși tribuni, decidem:
 Să fie din cetate izgonit,
 Și sub pedeapsa stâncei Tarpeiane,
 Picioru 'n Roma 'n veci să nu-i mai calce!
 In numele poporului: Am spus!

CETĂȚENI

Afar' cu el! Afară din cetate!
 Proscris e azi, proscris pe veci rămâne!

COMINIUS

Dar oameni buni, și dragi tribuni, o clipă!

SICINIUS

S'a dat sentința, gata!

COMINIUS

— Un cuvânt!

Am fost doar consul, nu? de dragul Romei,
 Am răni și eu, pe trupul meu bătrîn,
 Căci sfîntă mi-este dragostea de Roma
 Ca dragostea de mine ori soție,
 De rodul preacurat al coapsei mele,
 De tot ce am mai bun și sfînt în mine!...
 Și-atuncea...

SICINIUS

— Știu ce vrei...

BRUTUS

— S'a terminat

E gata, exilat ca trădător
 Și dușman al poporului... Am spus!

CETĂȚENI

Ai spus, și cum ai spus, așa rămâne.

CORIOLAN

Murdară haită de dulăi, mi-e scârbă
 De voi ca de duhoarea unei mlaștini,
 Și-mi pasă de iubirea voastră hîdă
 Așa cum mi-ar plăcea un teanc de hoituri
 Ce ne 'ngropate aerul ni-l strică!
 Eu nu-s proscris, proscris e azi poporul,
 Din vechea-i tîntă nestatornicie;
 Iar eu rămîn cu temerile 'n voi:
 Căci pînă și de umbră veți fugi
 Dușmanul cînd cu pana dela coif,
 Va face lașitatea să vă tremure!
 — Goniți-vă mereu apărătorii:
 Prostia care doar pe ea se vede
 Curînd de capul vostru-o să vă lase,
 Sau capetele singuri să vă spargeți,
 Pe mîna altor neamuri ca s'ajungeți
 Captivi cu pielea scoasă la mezat!
 — Intorc cu tot disprețul ce vi-l port,
 Cetăței mele spatele, și plec,
 — Mai e pentru un Om, pămînt aiurea!...

Ies Coriolan, Menenius, Cominius, Senatori, Patricieni.

EDIL

Plecat, plecat e dūșmanul poporului!

CETĂȚENI

Proscris, proscris rămâne, bravo, bravooo!..

Strigă și aruncă cu bonetele în aer.

SICINIUS

Cu el până la poartă!... Urmăriți-l,

Așa cum urmăritu-v'a disprețu-i,

Și nu-l slăbiți niciun moment, — o merită!

— Să vie o escortă după noi.

CETĂȚENI

Da, da, să-l însoțim până la porți...

Sus, ura cu tribunii! — Hai cu toții! (ies)

Cortina

CORIOLAN

ACTUS IV

ACTUL IV

SCENA I

ROMA. — IN FAȚA UNEI PORȚI A CETĂȚEI

Intră Coriolan, Volumnia, Virgilia, Menenius, Cominius cu nobilimea tânără a Romei.

CORIOLAN

De ce să plângi? sărută-mă mai bine ...
Mă dă afară fiara blestemată,
Mă 'mpunge cu pădurea ei de coarne.
— Dar unde ți-e curajul de-altădată?
Spunea-i că «rău-i piatră de 'ncercare;
Că orice barcă-i meșteră să umble
Pe-o mare liniștită, dar când marea
La tine val cu val se năpustește
Atunci să stai cu zîmbetul pe buze»...
Cu-așa precepte, mamă, încercai
Să-mi faci puțin curaj odinioară.

VIRGILIA

O, zei de sus!

CORIOLAN

— Nevastă, fii cuminte.

VOLUMNIA

Blestem pe toate breslele romane,
Și praf să se aleagă!...

CORIOLAN

— Dar de ce?

Să vezi ce dor de mine-o să le fie!...
...Reia-ți curajul care te făcea
Să spui că dacă-aveai bărbat pe Hercule,
Din cele nouă munci ai fi făcut
Vreo șase tu, să-i ușurezi povara...
Sus inima, Cominius, — adio! .
Soție, mamă, — adio! — Vai, Menenius!
Se poate tu, bătrânul încercat,
Să plîngi, să te scâncești ca un copil?
Iubite comandant de-odinioară,
Tu clipe mai grozave-ai înfruntat:
Deci spune-acestor fețe întristate (arată pe femei)
Că nu-i frumos să plîngi când e mai bine
Să rîzi de-amara ironie-a soartei...
Tu mamă știi că dacă ai avut
Și tu noroc cîndva, a fost al meu.
Deci află că plecînd în lumea largă,

Ca și un zmeu pe care 'nchipuirea
Il face mai temut decât era,
Băiatul tău o țară stăpîni-va,
Sau pradă va cădea unor nemernici...

VOLUMNIA

Și unde vrei să mergi, copilul meu,
Să meargă și Cominius cu tine
— Și fii cu luare-aminte, că te pasc
Primejdii pas cu pas...

CORIOLAN

— Sărac de mine!

COMINIUS

Voi sta cu tine-o lună să alegem
Un loc de undă să ne dăm de știre.
Ca Roma dacă lipsa ți-o va duce,
Să nu te căutăm în lumea 'ntreagă,
Și luni și ani să treacă fără rost,
In loc să te avem la timp acasă...

CORIOLAN

Ești prea bătut de ani și de războaie,
Să iei acum toiagul pribegiei:
Mă duci până la porți... Adio mamă,
Și scumpa mea Virgilia, adio,

Cu'n zâmbet rece să ne luăm adio...
 — Și n'aveți grije... cât mai sunt pe lume
 Veți ști de mine și veți ști anume,
 Că sînt precum am fost o vieață 'ntreagă.

MENENIUS

E cel mai nobil lucru spus vreodată.
 De ce nu pot din oasele-mi bătrâne
 O mîină de-anișori, atît să-mi scutur,
 — Un pas nu te-aș slăbi...

CORIOLAN

— Te rog, dă mîina. (ies)

SCENA II

ROMA. — O STRADĂ LÂNGĂ POARTĂ

Intră cei doi tribuni, Sicinius și Brutus, cu un edil

SICINIUS

S'a dus... Acuma, spune-le să plece,
 Și-aci să ne oprim... Patricienii
 Sunt foc, și sunt cu el!

BRUTUS

— Puterea noastră...

Odată dovedită..., ne rămîne
 Să facem pe smeriții...

SICINIUS

— Haide, spune-le:

Să plece-acasă, au scăpat de dușman,
Și sunt stăpâni pe vechile lor drepturi...
Imprăștie-i acasă... (iese edilul)

BRUTUS

— A, Volumnia!

Intră Volumnia, Virgilia și Menenius

SICINIUS

Să nu-i vorbim.

BRUTUS

— De ce?

SICINIUS

— E o nebună...

BRUTUS

Ne-a și zărit... — Să facem pe grăbiții.

VOLUMNIA

Dar ce plăcere!...—Zei, vă plătească,
Atîta: după gînd și după faptă.

MENENIUS

Te loc vorbește-o leacă mai încet...

VOLUMNIA

Păcat, mă ține plînsul, c'aș urla,
 Urla pînă la cer!
 (lui Brutus) Fugeați de mine!

VIRGILIA

Rămâi și tu (lui Sicinius)... — Ah, cum nu pot să spun
 Bărbatului așa...

SICINIUS

— Doar suntem oameni...

VOLUMNIA

Și nu vă e rușine, să o spuneți?
 Eu oameni am văzut dar tu ești monstru,
 Din Roma cu plăcere să alungi
 Un om ce pentru Roma a primit
 Mai multe răni cît ai tu dinți în gură!

SICINIUS

O, zei de sus!

VOLUMNIA

— Da, da, să știi tu asta!
 Imi piei din ochi!... Ori nu, mai bine — ascultă:
 Aș vrea să-mi fie fiul în Arabia,
 Iar tu cu tribul tău să-i stai în față...
 — El numai cu o sabie în mână...

SICINIUS

Ei și?

VIRGILIA

— S'a isprăvit atunci cu tine...

VOLUMNIA

Și spița ta bastardă! — Cum adică,
Atît cît a'ndurat el pentru Roma...

MENENIUS

Da lasă-i...

SICINIUS

— N'aș fi vrut decât să termine,
Așa cum a 'nceput... De ce și-a rupt,
El singur craca — atunci de sub picioare!

BRUTUS

Așa-i!

VOLUMNIA

— De ce? Dar cine-a asmuțit,
Motanilor, poporul?... Mai de grabă
Pot eu citi în zodii, decât voi
In sufletul lui mare...

BRUTUS

— Hai să mergem!

VOLUMNIA

Să mergeți, da! Frumos, frumos vă șade!
 Dar până să plecați, vă rog aflați
 C'asa cum Capitoliul se ridică
 Mai sus decît dughenile din Roma,
 Așa copilul meu, Coriolanus,
 Gonit de proști, pe proști îi depășește!

BRUTUS

Să mergem...

SICINIUS (lui Brutus)

— Ce stăm noi cu-o zăpăcită?

VOLUMNIA

Blestem pe capul vostru! (ies tribunii) — Un blestem,
 Primit de zei cu brațele deschise, ...
 Știu bine... — Ah, de-ar fi ca să-i mai văd,
 — Să-mi vărs tot focul...

MENENIUS

— Bine le-ai făcut!

Și ai tot dreptul... — Să cinăm la mine...

VOLUMNIA

Mîncarea mea sînt eu... mi-e fierea toată!
 Mă mir că mă mai țin. Dar hai să mergem...
 — Ci nu vă mai bociți, în halul ăsta!
 Ca mine, ca Junona, dacă vreți,
 Jeliți-vă în fulgere și trăznete... (ies Volumnia și Virgilia)

MENENIUS (face un semn și iese)

SCENA III

ȘOSEAUA CARE DUCE DELA ROMA LA ANȚIUM

Intră un Roman și un Volsc, întâlnindu-se

ROMAN

Par'că ne cunoaștem... Nu te cheamă Adrian?

VOLSC

Chiar Adrian... Dar eu mi te-am uitat...

ROMAN

Sunt Roman, dar ca și tine, lucrez contra lor...

VOLSC

N'ăi fi Nicanor!...

ROMAN

Chiar el!

VOLSC

Aveai barba mai mare ultima oară. Dar acum că ți-ai dat numele, te recunosc. Ce mai nou la Roma? Aveam tocmai ordin dela guvernul volsc, să te caut acolo. M'ai scăpat de o zi de drum...

ROMAN

Au fost la Roma tulburări grozave... Poporu-i contra senatorilor, patricienilor și nobililor...

VOLSC

Au *fost*? Și adică nu mai *sunt*? Guvernul nostru crede altfel. Se pregătește de războiu, și e gata să se-arunce în toiul zâzaniilor.

ROMAN

Focul ăl mare a trecut; dar o nimică toată, și-l vezi izbucnind din nou! Ii doare pe nobili așa de mult proscierea lui Coriolan, că puțin le mai trebuie ca să ia poporului puterea și să-i suprime tribunii odată pentru totdeauna. Asta-i ceea ce mocnește, îți spun, și-i gata să izbucnească cu și mai mare vălvătaie...

VOLSC

Coriolan proscris?

ROMAN

Proscris!

VOLSC

Or să te ia pe sus pentru o știre ca asta!

ROMAN

Momentul e prielnic. Știi că se spune că cel mai potrivit moment să furi unui bărbat soția e când sunt în ceartă. De data asta, marele nostru Tullus Aufidius le va da lovitura de grație, Coriolan, dușmanul lui de moarte ne mai fiind în slujba patriei.

VOLSC

Asta fără doar și poate. Și-s cum nu se poate mai fericit că 'ntâmplarea a făcut să ne întâlnim. Tu mi-ai încheiat însărcinarea, iar eu cu plăcere te voi însoți pân' acasă.

ROMAN

Până la ora cinci ți-oi spune multe, cu Roma asta-a noastră. Toate spre folosul inamicului. Spui că armata-i pe picior de luptă?

VOLSC

Și 'ncă ce armată! Centurionii și oamenii lor, bine încartiruiți, puși de pe acuma în solda statului, și gata să sară la primul semnal.

ROMAN

Imi pare bine că-s gata, fiindcă eu tocmai le aduc semnalul. Deci înc'odată, bine te-am găsit. Sunt vesel că ne vedem.

VOLSC

Nu mai puțin eu.

ROMAN

Bun, să mergem. (ies)

SCENA IV

ANȚIUM. — IN FAȚA CASEI LUI AUFIDIUS

Intră Coriolan, în haine de om sărac, de nerecunoscut, cu fața acoperită

CORIOLAN

Frumos oraș și Anțium acesta,
Din care eu făcui oraș de văduve...
Pe câți din cei ce-avură — aceste case,
Așa de minunate, i-am făcut
Sub spada mea să geamă și să cadă!...
Nevestele de m'ar afla, cu cratițe,
Iar țâncii cu pahare, ca piticii,
La mine ar sări, să mă ucidă!

Intră un cetățean

A, bună ziua.

CETĂȚEAN

— Bună ziua.

CORIOLAN

— Rogu-te,

Arată-mi unde șade Aufidius...

O fi acasă?

CETĂȚEAN

— Chiar își ospătează

Poftiți la dînsul, astăzi dregătorii...

CORIOLAN

Și care-i casa, rogu-te?

CETĂȚEAN

— Chiar aia...

Din față...

CORIOLAN

— Mulțumesc... La revedere... (iese cetățeanul)

Ciudate-alunecări mai are viața!
 Vezi frați care 'ntre ei sînt trup și suflet,
 Jurați să aibe-o inimă și-un gând,
 Un pat, o masă, — frați ai zice gemeni,
 Dar care dintr'un moft se iau la ceartă,
 Așa cum alții, care se urau...
 Că nu puteau dormi de-atâta ură,
 Și pizmă, și gând rău, — ca prin făcut
 Devin deodată prieteni, vai, la toartă,
 Și-și chiar unesc odraslele și casa.
 La fel din suflet Roma mi-o urăsc,
 Și dragă mi-e cetatea inamică...
 Să intru... Mă ucide, bine-mi face!
 Mă lasă 'n vieață, bine de ai lui! (iese)

SCENA III

ANȚIUM. — SALĂ IN CASA LUI AUFIDIUS

Muzică înăuntru, intră un slujitor

I-ul SLUJITOR

Vin și iar vin!... Păcătos serviciu! Tovarășii ăilalți
 par'că-a murit! (iese)

Intră alt slujitor

II-lea SLUJITOR

Unde-i Cotus? Il cheamă stăpânul. Cotus! (iese)

Intră Coriolan

CORIOLAN

Frumoasă casă! Miroase-a chef și zaiafet. Dar mie numai de-asta nu-mi arde!

Reintră I slujitor

I-ul SLUJITOR

Dar tu ce vrei, goloane? De unde-ai mai ieșit? Nu vezi c'aicea nu-i de tine? Ia-o pe ușe-afară! (iese)

CORIOLAN

Ca simplu Coriolan, nu meritam primire mai bună...

Reintră II slujitor

II-lea SLUJITOR

Da de unde-ai mai ieșit și tu, măi? Portarul o fi având ochii'n pantaloni că lasă să intre ori cine. Hai, șterge-o!

CORIOLAN

Dă-te la o parte.

II-lea SLUJITOR

Eu să mă dau? Dă-te tu...

CORIOLAN

Hai, nu mă plictisi.

II-lea SLUJITOR

Uite la el, mai face și pe grozavu! Stai că-ți arăt eu!
Intră dintr'o parte I slujitor, dintr'alta, III slujitor

III-lea SLUJITOR

Da ce-i cu individu-ăsta?

I-ul SLUJITOR

Așa individ n'am mai văzut. Nu-i chip să-l dai afară!
Ia să-l dăm pe mâna stăpânului! (se retrage)

III-lea SLUJITOR

Ce vânt te-aduce pe—aici, mă omule? Eu atîta-ți spun,
ia-ți tălpășița.

CORIOLAN

Lasă-mă numai să stau. Nu fac nimic.

III-lea SLUJITOR

Da cine ești?

CORIOLAN

Un Domn.

III-lea SLUJITOR

Al dracului Domn! (il măsoară)

CORIOLAN

Ba bine că nu!

III-lea SLUJITOR

Fă bine, omule, și-ți cată alt culcuș. Aici n'ai nimerit-o, îți spun; șterge-o, hai, pfui!

CORIOLAN

Vezi-ți de treabă, omule... Ce nu te duci mai bine să te 'ndopi din ce-a rămas... (Îl dă la o parte)

III-lea SLUJITOR

Care va să zică nu vrei... Ascultă, du-te și spune stăpânului c'avem aci un zănatec.

II-lea SLUJITOR

Mă duc.

III-lea SLUJITOR

Unde stai?

CORIOLAN

Sub cerul liber.

III-lea SLUJITOR

Sub cerul liber?

CORIOLAN

Da.

III-lea SLUJITOR

Unde-i asta?

CORIOLAN

În cetatea zmeilor și corbilor.

III-lea SLUJITOR

Cetatea zmeilor și corbilor? Mare catâr, Domnule!
Atunci stai la un loc cu corbii...

CORIOLAN

Nu prea. Eu nu-s băgat la stăpânu-tău!

III-lea SLUJITOR

Acum te legi de stăpânu-meu.

CORIOLAN

De ce nu? În ori ce caz, e mai cinstit decât să mă leg
de stăpână-ta! — Poftim, stai și trăncănești; mai bine
ia-ți tava și umblă!

II dă afară în pumni; iese III slujitor

Intră Aufidius și II slujitor

AUFIDIUS

Unde-i nebunul?

II-lea SLUJITOR

Uite-l colea, stăpâne. L'aș fi cotonogit eu ca p'un
câine, da mi-era că-mi tulbur boerii. (se retrage)

AUFIDIUS

De unde vii și cine ești, — răspunde
Te dă pe față, hai, numaidecât.

CORIOLAN

Poftim mă dau! (se descoperă) Mă știi acuma, Tullus?
Ori trebuie și numele să-mi dau?

AUFIDIUS

Da, da.

CORIOLAN

— Un nume nu prea muzical.
Mă tem să nu-ți cam zgârie urechea...

AUFIDIUS

Ai fața aspră, ochi poruncitori,
Otgoanele-s cam rupte, dar corabia
E încă mândră. — Spune cum te chiamă.

CORIOLAN

Mă tem că sari în sus... Să fi uitat?...

AUFIDIUS

Hai spune, hai...

CORIOLAN

— Mă cheamă Caius Marcius!

Sunt omul care Volsclilor și ție
Atîta rău și pagubă-a făcut,
Că lumea l-a numit Coriolanus!
In schimbu-atâtor merite grozave,
Primejdii mari, și sângele vărsat

De dragul Romei, Roma-atît mi-a dat
In semn de mulțumire: o poreclă!,
— Făcută să aducă mărturie
De câtă ură trebuie să-mi porți...
Și-atîta mi-a rămas: doar o poreclă!
Cruzimea și invidia poporului,
Cu voia unor nobili de nimic,
Atîta doar au mai lăsat din mine!
Ba robii-au fost lăsați să mă gonească
Din Roma-asta-a mea cu huidueli,
Și iată-mă în pragul casei tale,
Ajuns te-asigur nu de teama morții,
C'atunci de tine 'ntâi aș fi fugit,
Ci numai de necaz, ca să plătesc
Cu vârf și îndesat prigonitorilor. —
Doar asta, asta m'a adus aicea.
...— In tine dac'o inimă mai bate
Și vrei s'o speli odată de rușine
Și țara de o rană să ți-o speli,
Cu care 'n lung și lat am sfârticat-o,
Ridică-te pe marea mea durere
Și luptă cu-ajutorul urei mele:
Căci vreau să bat la tălpi o țară putredă,
Să lupt cu tot ce'n mine-i mai hain.
Dar dacă tu simțindu-te obosit,
Norocul nu-ți mai vine să-ți încerci,
Și mie scârbă mi-e să mai trăesc,
Și-mi pui sub răzbunarea ta gîtlejul:
Să nu mi-l tai, ar fi o nebunie,
Când știi cu câtă ură te-am păscut...

— Căldări de sânge-am scos din pieptul vostru:
Iar azi mai pot trăi doar spre rușinea,
Sau numai spre folosul țării tale.

AUFIDIUS

Cu fiecă cuvânt mi-ai smuls din inimă
Un ghimpe vechiu, o veche mătrăgună.
De sus din cer chiar Jupiter Divinul
Mai mult în stare n'ar fi să mă miște!
Mă lasă, drag amic, să cad la pieptul
De care-odată sulița mea ruptă
În țândări a sărit să spargă luna;
O lasă-mă te rog să iau în brațe,
De gâtul tău puternic nicovala,
La care spada bine mi-am călit-o,
Și azi să lupt din dragoste de tine
Cum altădată m'am bătut din ură.
— Ah, crede c'am iubit și eu pe lume,
Odată o femeie, dar văzându-te
Venind la mine, tu, viteze Marcius,
Mai mult am tresărit de bucurie
Ca'n ziua când aleasa vieții mele
Zîmbea pășind spre patul ei de nuntă.
Și află dragă Marte, că armata
Imi este tocmai pe picior de luptă,
Că tocmai mă găteam să zdruncin scutul
Din mîna ta, — sau mîna mea să cadă! —
De cînd în luptă dreaptă m'ai răpus,
Nu-i noapte să nu pară că mă bat,
Nu-i vis să nu mă iau de piept cu tine,

Pleznind din chingi, cu ghiara — aproape 'nfiptă
 In gîtul tău, — trezindu-mă și mort,
 Dar numai nu și'n stare de victorie...
 Cu Roma dacă n'aș avea eu astăzi
 Comun decît atît: nenorocirea-ți,
 Deajuns ar fi, să chem la mine-o lume,
 Ca mic și mare, tânăr și bătrîn,
 In sînul Romei crude și ingrate
 Puhoi de răzbunări să revărsăm.
 Deci vino și dă mâna senatorilor,
 Veniți aci să-și iee ziua-bună
 Cînd tocmai se găteau spre țara ta,
 Ba poate chiar să-ți calce metropola...

CORIOLAN

— Ah zeii mei!

AUFIDIUS

— Deci prieten drag și mare,

De vrei pedeapsa singur să le-o dai,
 Din oaste ia o parte și pornește
 Ca unul care-i știi mai bine rostul,
 Izbînd de pildă Roma drept în poartă,
 Sau numai hârțuind-o la hotare,
 S'o sperii înainte de-a lovi-o...
 Dar vino să-ți prezint pe toți aceia
 Ce-ai tăi vor fi, cum tu ești azi al nostru:
 Un prieten chiar mai bun decît ne-ai fost
 Ca dușman — și ce dușman? — altădată...
 — Dă-mi mâna, bun-sositul nostru Marcius.
 Ies Coriolan, Aufidius. Cei doi slujitori vin în față

I-ul SLUJITOR

Ciudată 'ntorsătură!

II-lea SLUJITOR

Pă cinste că era să-i dau una, — când ce mi-a trăznit pîn cap că par'că nu-i chiar așa cum îl arată portul!

I-ul SLUJITOR

Da ce labă are! M'a strâns cu două degete, dă m'a sucit ca p'un titirez!

II-lea SLUJITOR

Ba eu după ochi am văzut că e ceva de capul lui! Avea, Dom'le, niște ochi, — ce mai alabala!

I-ul SLUJITOR

Se vedea cît de colo! Să mor, na, dacă și eu nu mi-am spus: mă, trebuie să fie ceva de capu lui!

II-lea SLUJITOR

Să mă trăznească, na! Ce mai alabala, e un om!

I-ul SLUJITOR

Da, da ca soldat știu unu mai grozav!

II-lea SLUJITOR

Cine? Stăpănu!

I-ul SLUJITOR

Da s'o lăsăm!

II-lea SLUJITOR

Stăpânu face cât șase ca el!

I-ul SLUJITOR

Chiar șase poate nu. Da-l bate.

II-lea SLUJITOR

Ce mai alabala, ca să-ți ia o cetate nu-i general ca generalu nostru!

I-ul SLUJITOR

Da nici ca să-ți dea un atac!

Reintră III slujitor

III-lea SLUJITOR

Mă caraghioșilor, am o veste. Una și bună!

I-ul și II-lea SLUJITOR

Ce veste, ce veste, s'auzim!

III-lea SLUJITOR

N'aș vrea, măi nici mort să fiu în piele de Roman!
Mai bine ștreangul!

I-ul și II-lea SLUJITOR

Da de ce măi, de ce?

III-lea SLUJITOR

Păi ăsta-i ăl dă ne-a bușit generalu, măi, de câteva
ori! E Caius Marcius, măi!

I-ul SLUJITOR

Ce vorbă-i aia, că ne-a bușit generalul?

III-lea SLUJITOR

Nu zic că l-a bușit, da l-a bătut!

II-lea SLUJITOR

Fie vorba 'ntre noi, da-i dat naibii! L-am auzit eu pe general.

I-ul SLUJITOR

Că... să fim drepți, ce mai alabala, totdeauna i-a făcut-o! In fața cetăței atunci, l-a făcut harcea-parcea!

III-lea SLUJITOR

Dacă era canibal, îl mânca la frigare, măi!

I-ul SLUJITOR

Și-i tot ce știi?

III-lea SLUJITOR

Ce să mai știi? Decât că... fac caz de el acolo, de par'că ar fi fiul, moștenitorul lui Marte! L-au pus în fruntea mesei, — și-un senator, să vezi, nu suflă! Ci stau cheliile smirnă 'n fața lui! Generalul nostru încalte, par'că i-ar fi ibovnica! E 'n al noulea cer; îi ia mâna și dă ochii peste cap, — îi soarbe vorbele! Da culmea e că generalul nostru s'a tăiat pe din două,

și-i numa jumătate din ce era pân' acum! Jumatea aialtă-i ălălalt, cu voia și aprobarea mesei întregi! O să se ducă, ci-că, să ia de urechi pe portarul Romei și să secere tot în calea lui, — să radă tot!

II-lea SLUJITOR

Și-mi pui capu c'o face!

III-lea SLUJITOR

Oho, și 'ncă cum! Că vezi 'mneata, are tot atâtea prieteni cât și dușmani; care prieteni, vezi 'mneata, n'au curaju să i se arate prieteni câtă vreme e ca să spun așa în dreptitudine!

I-ul SLUJITOR

Dreptitudine? Ce-o mai fi și aia?

III-lea SLUJITOR

Da când l-o vedea iar ridicând capu, plin de sânge ca mai 'nainte, o să sară ca iepurii din culcuș, și joace 'ntr'un picior!

I-ul SLUJITOR

Când o să fie aia?

III-lea SLUJITOR

Azi, mâne, curând, curând! O s'auziți toboșarul chiar după amiază. Asta face parte, ca să zic așa, din țeremonie, și trebuie să se 'ntâmples până n'apucă comensii să se șteargă pe bot!..

II-lea SLUJITOR

— Ăhă, va să zică iar tevatură! Pacea asta nu face decât să-ți ruginească sabia, să 'mbogățească pe croitori, și să pripășească fel de fel de cântăreți de stradă!

I-ul SLUJITOR

Războiul să trăiască! Bate cât colo pacea! Cum bate ziua pe noapte! Are dom'le vieață'n el, zgomot, mișcare, — mă rog, te ia pe sus! Pă când pacea-i aploplexie, li-targie, — o aia bleagă și surdă și amorțită, n'are nici pă dracu 'n ea! — Și-aduce, pasă-mi-te, mai mulți copii din flori chiar ca războiul...

III-lea SLUJITOR

Pasă-mi-te... Războiul o fi având el pe suflet multe violuri, da ce mai alabala, tot pacea sireaca rămâne cea mai mare fabricantă de coarne!

I-ul SLUJITOR

Și d'aia-i și face pe oameni să se urască!

III-lea SLUJITOR

Zău că da! Că oamenii nu mai au atunci nevoie unu de altu! Ura, trăiască războiul! O să ne jucăm cu Romanii cum ne-am juca cu ai noștrii... Uite, se scoală se scoală dela masă.

I-ul și II-lea SLUJITOR

Hai înăuntru, hai la ei! (ies)

SCENA VI

ROMA. — O PIAȚĂ PUBLICĂ

Intră cei doi tribuni, Sicinius și Brutus.

SICINIUS

Un semn nu dă de vieață... — Nicio teamă...
Cam ce-ar putea să facă'n starea asta?
Nu știi? după furtună vine pace....
Și crapă de necaz amicii lui
Cînd văd și fără el ce bine merge!
Sperau săracii cu-orice preț să vadă
Prăpăd și certuri, lupte chiar de stradă,
Și văd că țara e un roi ce zumzue,
Că fiecare-și caută de treabă...

BRUTUS

La timp i-am dat de hac!

Intră Menenius.

— Da nu-i Menenius?...

SICINIUS

Ba el chiar e! Ah ce drăguț se poartă,
De-un cârd de vreme! — Salve!

MENENIUS

— Salve vouă!

SICINIUS

Pe cât observ, mai duc amicii lipsa...,
 Aceluia ce fu Coriolanus!
 Dar țara... înc'o duce! Și-ar fi dus-o,
 Chiar dacă și mai mult se supăra!...

MENENIUS

Mergeau mai bine lucrurile însă
 Puțin dacă se da și el cu vremea...

SICINIUS

Da unde-i? Știi ceva?

MENENIUS

— Nimic. Nimic.
 Nici mama, nici soția lui, nici nimeni...
 Intră trei-patru cetățeni.

CETĂȚENI

Vă aibe zeii 'n pază!

SICINIUS

— Bună seara!

BRUTUS

Tovarăși, bună seara, bună seara!

I-ul CETĂȚEAN

Cu toții-acasă, mamă și copii,
La zei vă pomenim...

SICINIUS

— V'ajute zeii!

BRUTUS

Păcat că, dragii mei, nu s'a gândit
La fel și cel plecat să vă iubească...

CETĂȚENII

Acuma zeii 'n pază să vă aibe!

TRIBUNII

Cu bine, dragii mei! (les cetățenii)

SICINIUS

— Par'că-i mai bine...

Ca'n vreme când dălhăucii alergau
Pe străzi ducând răscoală...

BRUTUS

— Caius Marcius,

E drept, era soldat, însă obraznic,
Trufaș peste măsură... — ambițios...
Și plin de el...

SICINIUS

— Visându-se pe tronuri,

De unde să comande...

MENENIUS

— Nu văd asta...

SICINIUS

Cu ce durere azi ai fi văzut-o,
In cap de-l mai aveam!

BRUTUS

— Noroc că zeii

Scutitu-ne-a de el, ca Roma astăzi,
Să-și ducă vieața 'n tihnă...

Intră un Edil

EDIL

— Dragi stăpâni,

Un rob pe care'n carceră l-am pus,
Ne-a spus că Volscii 'n două împărțiți
Cu furie de nemai auzit,
Asupra țării noastre dînd năvală,
Fac praf din tot ce 'n cale întâlnesc.

MENENIUS

E vechiul Aufidius pe care
Surghiunul unui Marcius îl face
Să-și scoată iarăși coarnele în lume...
In teacă le-a ținut pînă acuma,
Și n'a prea îndrăznit să și le-arate...

SICINIUS

Dar ce-ți veni și ție-acum cu Marcius!

BRUTUS

Să bați la tălpi pe mincinosu-acela
Cuvântul Volscii nu și-l vor călca!

MENENIUS

Atâta rău! Avem, deocamdată,
Trei cazuri când din contra și-l călcară!
Mai bine l-ai descoase, cum și ce fel,
Să nu te pomenești că bați la tălpi,
Pe chiar acela ce te pune'n gardă...

SICINIUS

Ia lasă, nu se poate...

BRUTUS

— Ce vorbești!?!

Intră un Crainic

CRAINIC

Senatu 'ngrijorat se-adună 'n grabă...
Un zvon grozav i-a pus pe toți pe gânduri...

SICINIUS

A, sclavul ăla, bateți-l la tălpi,
In piață — e-o năzbîtie de-a lui!

CRAINIC

Atâta doar că zvonul se 'ntâlnește
Cu unul mai grozav!

SICINIUS

— Ei nu mai spune!

CRAINIC

Pe drept ori nu, e'n gura tuturoră,
Că Marcius, dînd mîna cu-Aufidius,
Pornește 'n marș forțat asupra Romei,
Cu gând cumplit de răzbunare...

SICINIUS

— Oare!

BRUTUS

Tertip să facă lumea să dorească
Intoarcerea lui Marcius!

SICINIUS

— Așa e!

MENENIUS

Nici eu nu cred, ca el și Aufidius
Vreodată să se 'mpace... Apa-i apă,
Și focu-i foc...

Intră II Crainic.

II-lea CRAINIC

— Senatul vă așteaptă,

Căci sîntem năpădiți de-o grea armată,
De Marcius condusă și-Aufidius,
Cu furie făcîndu-și drum prin țară,
Trecînd prin foc și sabie o lume!

Intră Cominius.

COMINIUS

Frumoasă treabă-ați mai făcut! (tribunilor)

MENENIUS

— Vreo veste?

COMINIUS

Violuri o s'avem de dragul vostru,
Neveste pângărite'n văzul lumii,
Și streșine căzând pe capul nostru...

MENENIUS

Dar spune-ne odată!

COMINIUS

— ...Temple 'ntregi,
Culcate 'n țărână... iar acele drepturi
La care ați ținut așa de mult,
Virîte toate 'n găuri de gingie...

MENENIUS

Un Marcus unit cu Aufidius?..
— De bine să vă fie, nătărăilor!

COMINIUS

«Unit» ai spus? Dar zeul lor i-acuma!
Un om picat din cer, — e-o grozăvie!
Se țin de el ca țâncii după fluturi
Sau muștele fișnețe după carne...

MENENIUS

Poftim ce ne-au făcut plebeii noștrii!
— Și voi care erați pentru popor,
Eroii ăștia mari ai usturoiului!...

COMINIUS

Cu ei cu tot, în cap o să vă dea!

MENENIUS

Ca Hercule cu mărul din poveste!...

BRUTUS

Dar cum să poate, frate?...

COMINIUS

— Uite-așa,

Tu clănțane din barbă, că așa e!
Cîntînd trec oști întregi de partea lui...
Mai șovăe doar proștii, caraghioșii...
— A cui e vina dacă 'n el dușmanii
Un prieten și-au găsit?

MENENIUS

— Ne-am dus pe copcă!

Doar milă să-i mai fie!...

COMINIUS

— Care milă?

Tribunii n'au curajul să i-o ceară,
Poporul nu o merită mai mult,
Ca lupul mila oilor!... Să-l rog...
Eu, tu... ne ia la trei-păzește!

MENENIUS

Pe drept cuvânt!... — Să știu că-mi arde casa,
 Obraz eu n'aș avea să-i spui: ai milă!
 ...— Frumos vă stă! Frecați-vă pe cap,
 Cu plebe și cu tot, c'ați nimerit-o!

COMINIUS

Ați pus pe foc o țară! Cine știe,
 Din ea ce s'o alege!

TRIBUNII

— Noi am pus-o?

MENENIUS

Da cine? Noi? Noi l-am iubit, și numai,
 De proști și de fricoși ce-am fost, lăsarăm
 Să-i dea cu huo! poporul...

COMINIUS

— Care-acuma,

Să vezi c'o să-l primească în urale!
 I-au dat, n'auzi?, comanda generală:
 I-un simplu subaltern chiar Aufidius.
 Poftim atunci și luptă: ne rămîne,
 O singură speranță: desperarea!

Intră un grup de cetățeni.

MENENIUS

Vin proștii!... — Va să zică ne-o făcurăți...
 Mai știți când Romei bolta i-o mînjeați,
 Svârlindu-vă bonetele soioase,

Și-urînd în contra lui Coriolanus?
 ...El vine-acuma sfârce de bici să facă
 Din cel din urmă fir de păr rămas,
 În vârful scăfârlei voastre lașe;
 Iar tidvele acelea cu bonetă
 Sbura-vor pân' la cer acuma singure,
 Să strige votul plebei! — Nu e vorba,
 Om fierbe mi se pare 'ntr'un cazan,
 Și bine ne-ar șede, c'asa ne trebuie!...

CETĂȚENI

Grozavă 'ntorsătură!

I-ul CETĂȚEAN

— Despre mine,
 Am spus dela 'nceput că nu e bine...

II-lea CETĂȚEAN

Și eu!...

III-lea CETĂȚEAN

— Și eu! La drept vorbind, mai toți...
 Mai toți am spus așa... Crezurăm, de...
 Și noi la o adică... și-aprobarăm!...
 Călcându-ne pe inimă...

COMINIUS

— Ha, faceți
 Și voi acuma pe mironisiții!

MENENIUS

Deștepți mai sunteți! Bravo! — Hai să mergem...

COMINIUS

Să mergem unde? Hai la Capitoliu.

Ies Cominius și Menenius.

SICINIUS

Hai, meșterilor, duce-vă-ți acasă...

Și n'aveți grije!... ăștia sunt din ăia....

Ce vor să pescuiască 'n apă turbure...

Și fac pe sperioșii! — N'aveți teamă!

I-ul CETĂȚEAN

Ne aibe zeii 'n pază!... Haidem, meșterilor...

Da nu le-am spus să-l lase-odată 'n pace?

II-lea CETĂȚEAN

— Ba toți am spus!... — Da hai acum odată! (ies cetățenii).

BRUTUS

— E prost!

SICINIUS

— Cam prost e...

BRUTUS

— Hai la Capitol.

Averea mi dau să nu se-adeverească!...

SICINIUS (face un semn de plecare).

Ies.

SCENA VII

LAGĂR, LA MICĂ DISTANȚĂ DE ROMA

Intră Aufidius și Ofițerul lui.

AUFIDIUS

Și-aleargă după el?

OFIȚER

— Ca niște muște!

Oștirea nu mai poate după dânsul!

Un nume e pe buza tuturoră,

...Pe când al tău începe să se uite...

AUFIDIUS

O fi, dar nu-i nimica de făcut.

Ar fi să dăm la multe cu piciorul...

Cu mine 'ncepe chiar să facă nazuri...

Așa e firea omului, și pace!...

OFIȚER

Mai bine lua răspunderea întreagă,

Decît să-i dai din tine jumătate...

AUFIDIUS

Ei lasă... Vine vremea răfuelei!
 Dar noi să recunoaştem deocamdată
 Că toată treaba merge pe sprinceană...
 Se bate ca un zmeu, şi pune inimă,
 În toate... Însă asta nu înseamnă
 Că nu va trebui să se aleagă
 La urma urmei între el şi mine.

OFIȚER

Și-l crezi în stare Roma să 'ngenuche?

AUFIDIUS

Nimic nu-i stă în cale, — nobilimea
 A fost de partea lui întotdeauna,
 Tribunii sunt tribuni, și nu soldați,
 Iar plebea care gata-a fost să-l fluere
 La fel se va grăbi să-l și aclame.
 Căci el cu Roma lui se joacă 'ntocmai
 Ca vulturul cu prada: o 'nspăimântă,
 Ca mai ușor s'o 'nhațe dup'aceia!
 Le-a fost de altfel slujitor de seamă;
 Dar capul în curînd și l-a pierdut:
 Căci fie că de glorie 'mbătat,
 Ori fie că lipsit de judecată,
 Sau fie că de-o fire voluntară
 Ce nu-și dă casca lui pe-o biată togă,
 Și 'n pace poruncește ca 'n războiu,
 — E fapt că dintr'o pricină sau alta,

(Căci fiecare om cu ale lui)...,
Urît, temut de toți, a fost proscris.
Dar omul are merite atîtea,
Cît gura lumii toată s'o astupe!
Atâta numai că suntem cu toții
Sub jugul vremii... Meritele noastre
Atârnă de-o tribună dela care
Se pot urca dar și înmormînta.
Un cui prin cui se scoate, o făclie
Din alta se aprinde, iar un drept
Cu dreptul altor oameni se combate,
Puterea cu puterea se doboară.
— Să mergem. — Marcius, fii tu mare azi:
La urmă tot în mîină ai să-mi cazî (ies)

Cortina

CORIOLOAN

ACTUL V

ACTUL V

SCENA I

ROMA. — O PIAȚĂ PUBLICĂ

Intră Menenius, Cominius, Sicinius și Brutus, cei doi tribuni,
cu alții.

MENENIUS

Da nu mă duc! Vedeți cum l-a primit
Pe cel sub care a luptat odată,
Și care l-a iubit ca pe-o odraslă.
Că tată îmi spunea, — puțin îi pasă!
Mai bine mergeți voi, prigonitorii,
Și pân' la cortul lui, dela distanță
Târâți-vă iertarea în genuchi...
Când mut a stat în fața lui Cominius,
Eu n'am să fac mai mult...

COMINIUS

— De mine, par'că,

Abia-și mai amintea...

MENENIUS

— Poftim!

COMINIUS

— Odată,

Pe nume când mi-a spus, i-am pomenit
 De luptele purtate împreună,
 De sângele vărsat... — Habar n'avea!
 I-am spus! *Coriolan!*, și a tăcut,
 De orice nume, titlu, scuturându-se
 Afară de acela nou pe care
 In focul Romei vrea să și-l călească!

MENENIUS (tribunilor)

Ei bravo, bună treabă-ați mai făcut,
 Ați dat voi Romei foc precum se vede,
 Dar nu-i nimic: i-ați ieftenit cărbunii!

COMINIUS

I-am spus că a ierta-i cu-atât mai nobil
 Cu cât e vina omului mai mare.
 Și ce crezi că mi-a spus? « Aha, vor milă,
 In halul ăsta-mi sunt prigonitorii? »

MENENIUS

Și nu-i așa?...

COMINIUS

— Am încercat atuncea,

Să-i fac puțină milă de prieteni...
 Mi-a spus că n'are timp să mai aleagă
 Un bob curat din pleavă și neghină,
 Că prost ar fi s'o cruțe de pârjol,
 Și molima s'o lase să se 'ntindă.

MENENIUS

Un bob, atâta suntem... eu, soția,
 Copilul, mama, fostul lui tovarăș,
 Un bob, sau două!... Restul, numai pleavă
 Ce pute pân' la cer, de mucigaiul,
 Cu care la un loc și noi vom arde...

SICINIUS

Tu nu ne dai o mână de-ajutor
 In ceasul ăsta fără-asemănare,
 Da 'n schimb îți râzi de noi și ne acuzi!...
 Nici vorbă că de vrei să-ți aperi țara,
 Mai mult decît o oaste de pripas,
 Tu poți cu limba ta cea iscusită
 La porți să ne oprești compatriotul.

MENENIUS

Da nici nu mă amestec...

SICINIUS

— Haide, du-te...

MENENIUS

Da ce pot face?

BRUTUS

— Poți să faci dovadă

De ce e 'n stare dragostea de țară
 Să facă dintr'un om...

MENENIUS

— Dar presupuneți,
Că nici nu vrea de mine să audă,
Așa precum a fost și cu Cominius:
Rămân atuncea eu rănit în suflet,
De-atâta înjosire?... Ia gândiți-vă...

SICINIUS

Cu-atât mai mult frumoasa ta sfortzare
Te 'nalță 'n ochii Romei...

MENENIUS

— Nu mai spune!
Dea zeii să m'asculte!... — Dar să mârâie
Și râdă de un om cum e Cominius,
Imi tae ori ce poftă... — L-o fi luat...
Din pat... pe nemâncate! — Când stomacul
Îți ghiorăe și sângele e rece,
Mai mult îți vine să trântești, să bonbăi,
Decât să dai la lume de pomană...
Dar când pe țeava asta torni ceva,
Și 'n toate-aceste cărării de sânge
E vin și mîncărică, suflețelul
E mult mai bun ca 'n zilele de post!
Voi sta deci să mi-l știu îndestulat,
Și numai după aceia mi-l atac.

BRUTUS

Tu știi ce drumuri duc până la inimă,
Și n'ai să poți greși...

MENENIUS

— Ce-o fi, să fie!

Mă duc, mă duc... — Mă rog, e o 'ncercare... (iese)

COMINIUS

De geaba, nu-l primește!

SICINIUS

— Crezi că nu?

COMINIUS

Vă spun!... E ca un zeu ce varsă foc

Pe gură și pe ochi, — să ardă Roma!

Necazu-i ține mila în cătușe...

— Căzîndu-i în genuchi, îmi face semn,

Și-mi spune năbușit: Te rog, ridică-te.

Trimete apoi vorbă după mine

Că face-așa precum îl tae capul!

Incât mai e o singură nădejde:

E mama cu soția lui... Doar ele,

De țara lui să-l facă să se 'ndure...

La ele prinurmare să ne ducem,

Să plece cât mai repede să-l roage. (ies)

SCENA II

INTRAREA IN LAGĂRUL VOLSC, DIN FAȚA ROMEI

Două sentinele de pază. Intră Menenius.

I-a SENTINELĂ

Stăi! Unde mergi?

II-a SENTINELĂ

— Fă stânga împrejur.

MENENIUS

Imi place paza asta! Inșă, rogu-vă,
Cam am o misiune... Și aș vrea...
Să văd o clipă pe Coriolan...

I-a SENTINELĂ

De unde vii?

MENENIUS

— Din Roma!

I-a SENTINELĂ

— Nu se poate,

De geaba, generalul nu mai vrea,
De Roma să audă...

II-a SENTINELĂ

— Mai de grabă

Vedea-vei Roma 'n flacări...

MENENIUS

— Inșă dragilor,

Cândva de s'a 'ntâmplat să-l auziți
De Roma pomenind și de ai lui,
Desigur auzit-ați și de mine...
...Menenius mă cheamă...

I-a SENTINELĂ

— Da? Se poate...

Dar șterge-o! Nu poți trece numai fiindcă
Te cheamă-așa...

MENENIUS

— Dar dragul meu, îți spun,
Mi-e prieten bun... Eu cronică i-am fost
In care să-și citească vitejia,
Și gloria în veacuri trâmbițată.
Amicii — dintre care dânsul mi-este,
Desigur cel mai drag, — eu totdeauna
Știut-am după faptă să mi-i judec
Și după adevăru-adevărat.
Ba chiar sării, cu lauda, adesea,
Ca țurca, mult mai mult dela pământ,
Decît s'ar fi căzut... Incît, vezi bine...

I-a SENTINELĂ

Da spune d-ta tot atâtea minciuni despre el cît ai
spus și despre d-ta, și tot nu treci! Nu! chiar dac'ar
fi tot așa de frumos să minți, ca și să trăești cinstit!
Deci, fă stînga 'mprejur!

MENENIUS

Da nu uita, amice, că Menenius mă cheamă. Și-am
făcut totdeauna parte din facțiunea generalului.

I-a SENTINELĂ

Ori cât de mare mincinos — cum văd — a făcut el
din d-ta, eu sunt unu care slujesc sub el numa ade-
văru, și-ți spun că n'ai să treci. Hai, ia-o din loc!

MENENIUS

Poți să-mi spui dac'a mâncat? Că n'aș vrea să-i vorbesc decât după masă.

I-a SENTINELĂ

Ești Roman, nu?

MENENIUS

Ca și generalul.

I-a SENTINELĂ

Atunci urăște și 'mneata Roma ca el! Când ați dat pe poartă-afară pe adevăratul ei apărător, și cu furie de popor neștiutor v'ați pus pavăza în mâna dușmanului, mai credeți voi că-i puteți înfrunța răzburarea cu biete gemete de femei bătrâne, cu mâinile 'ncrucșate ale fetelor voastre, sau tremuriciul unor damblagii ajunși în mintea copiilor, ca tine?... Credeți voi că puteți stinge o vâlvătae sub care în curând vi se va nărui cetatea, suflând în ea cu așa puteri sărmame? Vă 'nșelați amarnic! Deci, înapoi la Roma. Fiți gata de ispășire! Sunteți condamnați. Generalul nostru a jurat să nu vă ierte, nici păsuiască!

MENENIUS

Măi caraghiosule, dacă comandantul tău ar ști că-s aci, m'ar primi cu onoruri!

I-a SENTINELĂ

Fugi de-acolo, comandantul meu nici nu știe de tine!

MENENIUS

Generalul, vreau să spun.

I-a SENTINELĂ

Generalului puțin îi pasă de tine. Hai, fă stânga 'mprejur, ori mai scot din tine și ultima litră de sânge ce ți-a mai rămas! Șterge-o-ți spun, că nu-i nimic de făcut.

MENENIUS

Da dragul meu, ascultă dra...

Intră Coriolan și Aufidius.

CORIOLAN

Ce-i acolo?

MENENIUS

Am să-ți arăt eu ție acum, ticălosule! Ai să vezi cine-s eu! Ai să vezi că o javră de sentinelă nu poate să mă 'mpiedice pe mine să văd pe fiul meu, Coriolan! Judecă singur, după felul numai cum mă primește, dacă ce te-așteaptă e ștreangul, ori o moarte mai lungă la vedere și mai crudă în chinuri. Ia te uită numai, acum, și leșină de ce-o să dea peste tine! (lui Coriolan)

Zei atotputernici șadă în conciliu permanent pentru prosperitatea ta personală și iubească-te nu mai puțin decât te iubește vechiul tău tată: Menenius! O fiul

meu, fiul meu, te pregătești să ne dai foc? Uite în ochii mei apa care să-l stingă! Cu greu m'am înduplecat să viu la tine. Dar toată lumea fiind convinsă că numai eu te mai pot mișca, am fost suflat pe poartă de suspinele tuturor. Și te conjur să dai iertare Romei, și concetățenilor tăi care te imploră. Buni zei potolească mânia ta, și abată drojdiile ei asupra unor slugi ca măgarul ăsta care nu m'a lăsat să intru...

CORIOLAN

Pleacă.

MENENIUS

Cum, să plec?

CORIOLAN

Copil, soție, mamă, nu cunosc.

Cu fapta sunt de astăzi robul altora.

Deși de răzbunarea mea e vorba,

Iertarea-i doar în mâinile dușmanului.

...C'am fost odată prieteni, să uităm.

Mai bine în dispreț să mi te uit,

Decât cu milă să mi-aduc aminte...

Deci pleacă. Impotriva rugei tale

Mai tare mi-e auzul decât Roma,

În fața forței mele 'nversunate.

Dar fiindcă te-am iubit, poftim, ia asta, (ți dă o scrisoare)

De dragul tău, Menenius, am scris-o,

Și tocmai mă gîndeam să ți-o trimet,

E tot ce pot să-ți dau. — Sărmanul ăsta,
E tot ce am iubit mai mult în Roma:
Privește-l, Aufidius...

AUFIDIUS

— Ești tare! (ies Coriolan și Aufidius)

I-a SENTINELĂ

Cum văd, Menenius te-a chemat!

II-a SENTINELĂ

Un nume mai tare ca iarba fiarelor! Cred că știi acum
drumu'napoi...

I-a SENTINELĂ

Ai văzut ce ne-a făcut c'am ținut pe Înălțimea Ta...

II-a SENTINELĂ

Tot mai crezi c'am să leșin?

MENENIUS

Puțin îmi pasă de lume și de generalul vostru! Oameni
ca voi, nu există pentru mine. Sunt simple ciurucuri!
Cel ce are curajul să moară de mână proprie, nu-și
teme moartea din mâna altuia. Facă generalul vostru
ce-o vrea. Cât despre voi, trăiți înainte ca să spuneți
la prostii; și să ajungeți și mai dobitoci decât sunteți.
Eu vă spun, cum mi s'a spus: Stânga 'mprejur. (iese)

I-a SENTINELĂ

Să știi că-i un om mare.

II-a SENTINELĂ

Om mare-i generalul nostru: tare ca stânca, un stejar
ce nu se 'ncovoiaie de furtună. (ies)

SCENA III

CORTUL LUI CORIOLAN

Intră Coriolan, Aufidius și alții.

CORIOLAN

In poarta Romei mâne împlânta-vom
Oștirea noastră. — Camarad de fapte,
Se cade a lor tăi să raportezi
De-am fost sau nu cu ei la înălțime!

AUFIDIUS

Doar ținta noastră 'n față ai avut-o.
La ori și care cerere romană
Auzul astupându-ți, n'ai lăsat
O șoaptă strecurată dela tine
Și până la Romanii tăi pe care
O veche prietenie-i îmbia...

CORIOLAN

Bătrânu-acela 'napoiat la Roma
Cu inima zdrobită, — m'a iubit
Cu dragoste de tată, — m'adora!
A fost, cred eu, nădejdea lor din urmă...

Deși l-am repezit, de dragul său,
 Cu mici schimbări în bine repetat-am
 Propunerile vechi, respinse-odată,
 Și azi ajunse chiar cu neputință...
 De dragul lui, și-atît!... Incolo, nimeni,
 Din partea lor, chiar ruda mea să fie,
 La mine nu mai vine 'n ambasadă (strigăt înăuntru)
 ...Dar ce-i?... Adică am să-mi calc pe suflet
 În clipa 'n care-am luat chiar hotărîrea?...

Intră, în doliu, Virgilia, Volumnia, ducând de mână pe
 tânărul Marcius, Valeria și suită.

CORIOLAN

Intâi soția... Apoi boiul mândru
 Din care trupul meu a fost turnat,
 În mână cu nepotul ei de sânge...
 În lături mila! Toate legăturile
 Și legile Naturei prăbușescă-se,
 Trăiască buna încăpățănare,
 La naiba temenelile, la naiba
 Cu ochii galeși care vor să facă
 Din tine un sperjur în loc de zeu!
 O mică șovoială, și înseamnă
 Că sunt din lutul slab al tuturora!
 ...Dar iată mama fruntea își înclină,
 — Olimp pe mușuroiul unor cîrțițe —
 Și fiul meu stă gata să mă roage...
 Il văd și par'că mă topesc cu firea...
 — Ba nu, — cu plugul Volscii să vă ară,
 Italia întreagă, n'am să fiu

Boboc de găscă să-mi ascult instinctul!
 Voi sta ca cel ce nu-și mai recunoaște
 Pe lumea asta nicio rubedenie,
 Și niciun creator decît pe sine.

VIRGILIA

Stăpâne soț al meu...

CORIOLAN

— Am fost odată...

Am fost în Roma...

VIRGILIA

— Nu mă mai cunoști?

Să fie doliul care ne preschimbă?...

CORIOLAN

Actor bătrîn ce și-a pierdut memoria,
 Eu rolul mi-am uitat și ies din scenă,
 Spre marea mea rușine... Vraje vie,
 Mă iartă dacă vrei, dar nu îmi spune
 Să iert și eu pe-ai mei... O sărutare...,
 Mai lungă ca exilul și mai dulce
 Decît e răzbunarea mea de-apururi...
 Pe chiar Junona, zeia geloziei,
 Îți jur c'așa sărut mi-ai dat odată,
 Dar buzele de-atuncea-mi sunt virgine...
 — O zei, eu tot vorbesc și nu sărut
 Pe mama! — cea mai vrednică din lume...
 Indoae-te genuchi pân'la pămînt (îngenuche)
 Și-arată o smerenie de fiu,
 Așa de bun, cum n'a mai fost pe lume...

VOLUMNIA

Mă lasă doar pe mine să 'ngenuchi,
Pe pernă cum e cremenea de tare,
— Așa e astăzi scris, ca un părinte
Să cadă în genuchi în fața fiului... (îngenuche)

CORIOLAN

Ah mamă, cum se poate să 'ngenuchi,
In fața unui fiu ingrât ca mine?!
Atunci prundișul mării însetate
Filipice la stele să înalțe,
Iar vântul arțăgos să bată soarele
Cu trunchiurile cedrilor făloși,
Făcând din necrezut un lucru simplu,
Din imposibil: posibilitate...

VOLUMNIA

Eroul meu... al meu... — făcut de mine...
— Cunoști pe Doamna...?

CORIOLAN

— Sora lui Publicola,

O stea a Romei, castă ca și țurțurii
Crescuți curat din gerul și din neaua
Ce pune streșini templului Dianei...
Valeria!...

VOLUMNIA

— Iar Domnul ăsta mic,
E micul rezumat al ființei tale,
Dar care ar putea încet s'ajungă
Aidoma cu tine...

CORIOLAN

— Zeul Marte,
Cu voia-atotputernicului Joe,
Să-ți dea un suflet plin de vitejie.
— Să nu rămâi odată de rușine,
Să stai în luptă far de neclintire,
In largul mării pline de primejdii...

VOLUMNIA

Ștregare, în genuchi...

CORIOLAN

— Ștregarul meu!

VOLUMNIA

Chiar el, cu mine și soția ta,
Și Doamna asta vine să te roage...

CORIOLAN

Ah, nu așa, te rog... De vrei ceva,
Tu află 'ntâi că ce-am jurat odată,
Rămâne bun jurat. Te rog, să nu-mi spui,
Soldații la plimbare să-mi trimet,

De dragul unei Rome proletare,
 Și nici s'ajung un fiu denaturat,
 Mînia încercând să-mi stingi cu vorbe...

VOLUMNIA

O nu, o nu! Ai dat răspunsu — odată,
 Mai mult decît ce n'ai putut să dai
 Noi nu avem să cerem. Totuși, iată,
 Îți cerem să ne-ascuți, ca ruga noastră
 De nu ne-o împlinești, întreaga vină
 Să cadă doar pe tine...

CORIOLAN

— Aufidius,

Și voi cu toții, Volscilor, fiți martori
 Că nu vorbesc cu nimenea în taină.
 Poftim, vorbește.

VOLUMNIA

— Muți dac'am rămâne,

Pe bietul nostru chip și'n doliul nostru
 Ușor ți-ar fi să poți citi ce vieață
 Am dus dela exilul tău... — Mai fură,
 Femei pe lume-așa de amărîte,
 Ca 'n fața ta în loc și noi să râdem,
 Sărind într'un picior de bucurie,
 Să plângem vai, și s'amuțim de groază,
 Că mama, și copilul, și soția
 Pe fiu, și soț, și tată au să-l vadă

Prin sabie și foc trecându-și patria?
 Alean de care toți se 'nvrednicesc,
 Noi astăzi nu putem să mai aducem
 Nici jertfele la templu 'ngăduite:
 Căci cum să ne rugăm pentru o Romă
 Ai cărei fii suntem, — și pentru tine!
 Noi ori ne pierdem patria și țara,
 Ori tot ce-avem în ea mai scump: pe tine...
 Din ori ce parte-am cuteza, ne paște
 Copilul meu, acelaș nenoroc:
 Căci ori vei fi purtat pe străzi în lanțuri,
 Ca simplu trădător, ori și mai rău,
 În care triumfale ca 'mpărații,
 Vei trece printr'o Romă ruinată,
 Cu fruntea 'ncinsă 'n laurii stropiți,
 De sângele soției și copilului...
 În ceiace pe mine mă privește
 Eu nu-mi voi aștepta mai mult sorocul...
 Copile drag, eu nu te voi convinge,
 Să fii mai bun cu tine și cu noi,
 Crușind o lume 'ntreagă de piere;
 Dar sigur fii că 'n Roma n'ai să intri
 Decât călcând pe pântecul aceleia
 Ce 'n lume te-a adus...

VIRGILIA

— Și al aceleia

Ce 'n lume ți-adus și un copil,
 Ca numele să-ți poarte...

TÂNĂR MARCIUS

— Peste mine

Tu n'ai să calci, fi'nc'am s'o iau la fugă,
Să cresc mai mare, și-apoi să mă bat!

CORIOLAN

Să ai un suflet ori cât de bărbat,
E greu să dai cu ochii de soție,
Copil, și mamă... Da-i târziu... (se ridică)

VOLUMNIA

— Ah nu!

Să nu ne lași așa... Dacă ar fi:
Ca Roma s'o salvezi jertfind pe Volsci,
Ți-am cere pur și simplu — o mișelie.
Noi vrem doar să-i împaci, — s'arate Volscii
Un pic de îndurare, iar Romanii
Să spună c'o primesc, — și fiecare
Să vadă 'n tine pacificatorul!
Mărite fiu, sfârșitul unei lupte
Nesigur e, dar sigur e că dacă
Infrântă-i Roma, tot ce vei culege
I-un nume repetat ca un blestem
Din veac în veac... Vor scrie despre tine,
La Hronic: « A 'nceput ca un viteaz,
Și vai, a terminat ca trădător.
Drept care blestemat să-i fie numele! »
Ah, fiule, tu ai visat pe vremuri
Acele culmi de glorie ce sunt

Pe lume numai partea zeităței:
Să lași văzduhul trăznete să facă,
Dar tu să-ți ungi săgeata cu pucioasă,
Ca numai un stejar să rupă 'n două...
De ce stai mut? Crezi tu că este nobil
Să porți atâta pică pe trecut?
Vorbește noră, că puțin îi pasă
De plânsul tău, copile spune-o vorbă...
Măcar să-l miște nevinovăția
Când nu mai are rost înțelepciunea!
Pe lume n'a fost fiu mai devotat,
Și uite cum mă lași să 'nșir la vorbe,
Ca cel din urmă condamnat la moarte...
Tu n'ai mișcat un deget pentru-o mamă
Când eu stârpind odraslele din mine,
Sărmană cloșcă, vai, te-am cloncănit
Prin spuza de războaie, și adus
Acasă încărcat numai cu lauri...
Păcate dacă-ți cer, mă dă afară;
Dar dacă nu, păcat, păcat de tine...
Păcat că zeii te-or certa că nu știi
Să fii cu mama ta așa cum trebuie...
Intoarce capul... In genuchi, voi Doamnelor,
Să-i crape obrazul de rușinea noastră...
Porecla lui mai mult trufie 'nseamnă
Decât îngăduință cu ai lui...
Așa 'n genuchi... să terminăm odată,
Și-acasă să ne 'ntoarcem, să murim
In mijlocu-al lor noștrii... Da, privește:
Copilul ăsta care-ar vrea să spue

Mai mult decât e 'n stare — cu mânuța,
 La piept îți cere-un pic de îndurare...
 Mai bine știe el să 'nalțe-o rugă
 Decât știi tu să i-o primești... Să mergem:
 I-un om aci, a cărui mamă-s Volscii,
 Soția-i Corioli, iar copilul
 Puțin din amândouă... Să plecăm...,
 O vorbă nu mai scot până când Roma
 E toată numai pulbere și flacări... (el o ține mut de mână)

CORIOLAN

Ah, ce-ai făcut din mine mamă, mamă...
 Se cască cerul... zeii ne privesc...
 Și râd de-o minunată întâmplare...
 O, mamă, mamă, pentru Roma ta
 Ce strașnică izbândă-ai repurtat...
 — Atîta numai, vai, că pentru mine,
 Primejdii și mai mari ai conjurat,
 Primejdie de crimă și de moarte...
 Război în stare nu mai sunt să fac,
 Să fac atuncea pace! — Aufidius,
 Iubite prieten, spune dac'ai fi,
 In locul meu, cu mama ta, la rîndu-ți,
 Mai bine ori mai rău te-ai fi purtat?

AUFIDIUS

E drept... e mișcător...

CORIOLAN

— E mișcător...

...Și știi că nu-i ușor ca ochii mei
 Să facă lacrimi de înduioșare...

Dar pacea fă-o tu așa cum vrei...
 Eu știu că Roma 'n veci n'o mai atac!
 Mă 'ntorc cu tine... dar rămâi te rog,
 Alătura de mine... — Mamă, mamă...

AUFIDIUS (aparte)

Sunt vesel că 'ntre milă și onoare,
 In fine ai ales... Din toate astea,
 Voiu ști să-mi iau eu partea ... (Doamnele fac semn lui
 Coriolan)

CORIOLAN (Volumniei și Virgiliei)

— Da, îndată...

Da 'ntâi să vă 'nchinăm aci o cupă...
 Iar voi veți duce-acasă mărturie
 Ceva mai mult ca simplele cuvinte:
 Un act contrasemnat, cu stipulații,
 Egale pentru toți... Veniți cu noi...
 — Voi temple meritați să vi se 'nalțe,
 Căci oștile unite-ale Italiei,
 Și-o lume de oștiri n'ar fi putut,
 Să facă pace între Volsci și Roma... (ies)

SCENA IV

ROMA. — O PIAȚĂ PUBLICĂ

Intră Menenius și Sicinius.

MENENIUS

Vezi în ungherul ăla al Capitoliului, piatra aia unghiuară?

SICINIUS

Da, și ce-i cu ea?

MENENIUS

E că așa cum ești tu în stare s'o miști cu degetul ăl mic, așa mai e speranță ca matroanele romane — mama lui mai cu seamă, — să miște pe Coriolan... Vă spun, nicio speranță... Să ne 'ntindem beregatele, că ne-a sosit sorocul!

SICINIUS

E cu puțință ca un om să se schimbe așa de repede?

MENENIUS

E oarecare diferență între un vierme și un fluture... Totuși fluturul la 'nceput e un vierme... Marcius ăsta, a ajuns din om, balaur... Are aripi. E mai mult decât o târîtoare.

SICINIUS

Iși iubea mama la nebunie.

MENENIUS

Și pe mine mă iubea. Dar acum nu ține la mamă-sa mai mult ca la o gloabă de opt ani. E acru la față ca agurida. Când merge, pufăe ca o batoză de războiu și pământul tremură sub pașii lui. Iți găurește pavăza numai cu-o privire! Vorba lui e un glas de clopot, mârâitul lui, o artilerie 'ntreagă. Tronează ca un

Alexandru Machedon în carne și oase. O vorbă numai să spue, și gata, s'a făcut! Ca să fie zeu, numai eternitatea-i mai lipsește, și-un Olimp în care să domnească.

SICINIUS

Și mila, dacă-i vorba pe asta!...

MENENIUS

Il zugrăvesc în mărimă naturală. Să vezi ce mai milă o să trezească mamă-sa în el. Nu-i mai multă milă 'n el, ca lapte într'un tigru. O să vadă asta, biata noastră cetate; și-i numai opera voastră!

SICINIUS

Indură-se zeii de noi!

MENENIUS

De data asta, cam greu... Când l-am izgonit, n'am ținut seama de ei; iar acum, când el ne frânge gâtul, nu mai țin ei seama de noi!

Intră I Crainic.

CRAINIC

De ții la vieață, fugi numaidecât!
— Plebeii pus-au mîna în sfîrșit,
Pe-al doilea tribun, și trag de el
In sus și 'n jos, jurându-se că dacă
Matroanele romane nu aduc
Cu ele leacul, fac din el fărîme.

Intră II Crainic.

SICINIUS

Vreo veste?

II-lea CRAINIC

— Veste bună, veste bună.

Matroanele 'n sfârșit au biruit!
 Dușmanul pleacă, Marcus deasemeni,
 O zi mai bună Roma n'a avut,
 De când cu expulzarea lui Tarquiniu.

SICINIUS

Așa să fie, prietene, ești sigur?

II-lea CRAINIC

Mai sigur decât ori și ce pe lume.
 Pe unde te-ai pitit de n'ai aflat?
 O lume ușurată, prin arcade,
 Se scurge valuri-valuri... Ia ascultă...

Trompete, oboiuri, tobe, la un loc.

Tilinci, țimbale, harfe, tamburine,
 Dansează par'că soarelè! — Auzi? (un strigăt înăuntru)

MENENIUS

Ce veste minunată! Mă grăbesc
 Să ies în calea Doamnelor... Volumnia,
 Azi face mult mai mult decât o Romă
 Cu consuli, senatori, patricieni,
 Și chiar tribuni ca tine la un loc,
 Mai mult ca marea toată și uscatul!

Pe semne ruga voastră-a fost primită,
 Deși pe zece mii de beregate
 Umflata azi în zori, eu n'aș fi dat
 Un nasture — Auzi ce veselie! (muzică și chiote)

SICINIUS

Fii binecuvîntat pentru o veste
 Așa de bună, — eu în ori ce caz,
 Iți foarte mulțumesc.

II-lea CRAINIC

— Avem motive

Cu toții să fim mîndrii.

SICINIUS

— Sunt departe?

II-lea CRAINIC

Pe punctul chiar să intre.

SICINIUS

— Hai să mergem.

În cale cu urale să ieșim. (ies)

SCENA V

ROMA. — O STRADĂ LÂNGĂ POARTĂ

Intră doi senatori cu Volumnia, Virgilia, Valeria, etc. trecând
 prin scenă, urmate de Patricieni și alții.

I-ul SENATOR

Matroană-a unei Rome mîntuite!
 Să vie trib cu trib să proslăvească

Pe zei, aprindeți foc de bucurie,
 Și-așterneți flori în calea lor, iar urletele
 Cu care ați hulit pe Caius Marcius
 În mare de ovații să se 'nnece!
 Strigați Trăiască Doamnele Romane!

TOȚI

Trăiască, — sus cu Doamnele Romane!

Fanfară cu tobe și trompete. Ies.

SCENA VI

CORIOLI. — PIAȚĂ PUBLICĂ

Intră Tullus Aufidius, cu suită

AUFIDIUS

Tu mergi și spune capilor cetăței
 Că sunt aci, și dă misiva asta.
 Odată ce-au citit-o, să se strângă
 În piață, unde 'n fața tuturor
 Voi face și dovada. Acuzatul
 Pe poartă tocmai a intrat, cu gândul
 La lume să se-arate, și 'n nădejdea
 Să scape cu palavre. — Haide, repede! (iese suita)

Intră trei-patru conspiratori din facțiunea lui Aufidius.

A, bun sosit.

I-ul CONSPIRATOR

— Hei, ce-i cu generalul?

AUFIDIUS

E tocmai ca și omul otrăvit
De dragul și din milă pentru-aproapele...

II-lea CONSPIRATOR

La planul nostru vechi dac'ai rămas,
Ușor de el te descotorosim!...

AUFIDIUS

Poporul deocamdată hotărăscă.

III-lea CONSPIRATOR

Poporul nu va lua vreo hotărîre
Cât timp vă vede 'n harță pe-amândoi.
Căderea însă-a unuia va face
Pe celălalt de drept moștenitor...

AUFIDIUS

O știu, dar ca să am cum să-l lovesc
Imi trebuie motiv... L-am cocoțat,
Punându-mi pentru el zălog onoarea.
Odată însă sus, a lins cu bale,
Momit și lingușit o lume 'ntreagă,
Făcând cu'n plan subțire pe umilul
Din cel ne 'nduplecat de-odinioară...

III-lea CONSPIRATOR

Mai pune-apoi dîrzenia cu care
Ca consul s'a purtat, pierzîndu-și rangul
Din lipsa lui de tact și mlădiere,

AUFIDIUS

La asta chiar vroiam s'ajung... : gonit,
 In chipul ăsta, mi-a venit în casă,
 Și-a pus sub chiar cuțitul meu gâtlejul.
 Iertându-l, eu l-am luat ca ajutor,
 I-am dat ostașii cei mai buni și proaspeți,
 Din ei să-și facă proprie armată,
 In slujba lui punându-mă chiar eu,
 Și astfel îmbrăcându-l într'o glorie
 Cu care drag i-a fost să se 'mpăune,
 Mândria mea călcând-o în picioare,
 Și pînă într'acolo umilindu-mă,
 Că 'n ochii lui eram un sîmbriaș,
 Un simplu mercenar în solda sa.

I-ul CONSPIRATOR

Așa-i, așa-i... Chiar se mirau soldații...
 — Iar când să cadă Roma, și-așteptam...,
 Și noi, puțină pradă... cum și glorie...

AUFIDIUS

Cu asta eu la mir îl voi lovi!
 — Pe-o simplă smiorcăială de muieri,
 Ca și minciuna lor de nesărată,
 El vinde tot ce 'n sînge cîștigase.
 Ei bine, pentru asta el să moară,
 Iar eu pe hoitul lui să mă înalț!

Tobe și trompete, mulțimea strigă; el ascultă.

I-ul CONSPIRATOR

Auzi! Văzduhul țipă de urale!
— Dar ție ce primire ți-au făcut?...

II-lea CONSPIRATOR

Atîți nemernici căroră în luptă
Copiii le-a ucis, își sparg acuma
Gîtlejul, ca să-l plouă cu ovații.

III-lea CONSPIRATOR

Profită-atunci și până să încânte
Cu vorbe late lumea, fă-l să simtă
Tăișul spadei... Noi te vom urma.
Și-odată curățat, vei ști să spui
Pe dos povestea lui, ca să-l îngroape
Cu glorie cu tot...

AUFIDIUS

— Ajunge-acuma!

Vin capii!

Intră capii Cetăței.

TOȚI CAPII

— Bine ne-ai venit acasă!

AUFIDIUS

Venire fără lauri!... — Domnii mei,
Citit-ați cu atenție misiva
Pe care v'am trimes-o?

I-ul CAP

— Cum să nu?

Și mult ne-a amărît! Ei, treacă-meargă,
Greșelile făcute mai nainte...

Dar, vai, în halul ăsta să sfîrșească!

Să dea la toată prada cu piciorul,

Lăsîndu-ne de tot descoperiți,

Făcînd o pace cînd avea victoria,

Aceasta e de neiertat!

AUFIDIUS

— Se-apropie

Și singur o să spună, cred...

Intră Coriolan, militărește, cu tobe și drapele; poporul îl urmează.

CORIOLAN

— Salut!

Soldat al vostru, nu mă 'ntorc la voi

De patrie mai îndrăgit ca 'n clipa

În care am plecat... ci ca 'nainte,

Vă stau la îndemîină... Veți afla,

C'am mers victorios, un drum de sînge

Tăindu-mi pîn' la porțile Romane;

Doar prada-adusă-acoperă-o treime

Din sarcinele noastre, pe cînd pacea,

Onoare pentru Anțium, înseamnă

Rușine pentru Roma... —Vă supun,

Subscris aci de consuli și de nobili,

Tratatul încheiat...

AUFIDIUS

— Să nu-l citiți!

Ci spuneți-i că doar ne-a amăgit,
Că nu-i decât un trădător!

CORIOLAN

— Se poate?

AUFIDIUS

Da, Marcius, un simplu trădător!

CORIOLAN

Ha, Marcius!...

AUFIDIUS

— Da, simplu Caius Marcius!

Adică am să-ți fac chiar eu un titlu
Din ceiace-i un furt, o uzurpare?
Să-ți spun Coriolan, în Corioli?
Voi capi ai țării — aflați că'n chip mișel
Și pentru 'n pumn de lacrimi sălcii,
Cetatea Voastră — da, a voastră! — Roma,
El mamei și soției a predat-o,
Rupând un jurămint și-o învoială
Cum rupi un fir de putredă mătase,
Consiliul de războiu ne-întrunindu-l,
Da'n schimb, pentru o lacrimă de doică,
Cu scâncete victoria cedând-o,
Că țâncilor le-a fost de el rușine,
Iar lumea a rămas încremenită.

CORIOLAN

Ah, Marte-ascultă!

AUFIDIUS

— Nu numi pe Marte,
Nemernic plângăreț!

CORIOLAN

— Ha!

AUFIDIUS

— Taci din gură!

CORIOLAN

Nemernic mincinos, să nu-mi încarci
Prea mult de fiere inima! — Mă chemi
Pe mine plângăreț, fugar netrebnic?!
Iertare, domnii mei, că 'ntâia oară,
Mă văd silit să ocărăsc... Dar trebuie
Să dați acestui câne-o urecheală,
— Să-și bage javra mințile în cap,
Cu-o mutră care până la mormânt
Purta-va urma tristă-a palmei mele.

I-ul CAP

Tăcere amîndoi! Am eu cuvîntul.

CORIOLAN

Tăiați-mă bucăți, bătrâni și tineri,
Vîrîți-mi junghiul pînă în plăsele,

Și-mi spuneți plîngăreț!... — De-aveți vreo cronică
 Și voi pe undeva, de sigur trebuie
 Să poarte scris în ea că 'n Corioli
 Luptând de unul singur un erete
 Un stol de ciori răzlețe speriat-a!

AUFIDIUS

Răbda-vom un netrebnic fanfaron
 În față chiar aici să ne arunce
 Izbînzi ce 'nseamnă doar rușinea noastră?...

TOȚI CONSPIRATORII

Să moară pentru asta!

POPORUL

Să-l facem fărâme! Și numai decît! El mi-a omorît
 copilul! Fata mi-a omorît-o! Mi-a ucis pe vărul Marcus!
 Mi-a ucis părintele!

II-lea CAP

Tăcere! Fără urlături! Tăcere!
 I-un om a cărui faimă e stăpână
 Pe-o parte din pământ!... De-a săvârșit,
 În urmă vre-un păcat, l'om judeca!
 Te rog, păstrează-ți firea, Aufidius.

CORIOLAN

De ce nu am un trib de Aufizi
 În față, să mi-i trec frumos prin sabie!

AUFIDIUS

Nemernic! Ticălos!

TOȚI CONSPIRATORII

— Să piară! Piară!

Conspiratorii trag sabia și omoară pe Coriolan. Aufidius calcă pe trupul lui.

CAPII

Tăcere, — astâmpărați-vă! Tăcere...

AUFIDIUS

O vorbă numai, Domnii mei!...

I-ul CAP

— O Tullus!...

II-lea CAP

Pe fapta ta o lume o să plângă!...

III-lea CAP

Și nu călca pe el! Astâmpărați-vă...

Iar sabia, în teacă!...

AUFIDIUS

— Domnii mei,

Veți ști odată'n clipe de răgaz

De ce primejdii v'am scăpat prin moartea-i.

Sunt gata să apar în plin Senat,
Cu vechea mea credință supunându-mă,
Voinței voastre, ori care va fi!

I-ul CAP

Cărați de-aicea trupul și vărsați
O lacrimă pe cel mai vrednic mort,
Din câți au fost vreodată duși la groapă.

II-lea CAP

Cu firea lui a scos pe Aufidius
O leacă din sărite... Dar să facem,
Așa cum e mai bine...

AUFIDIUS

— Mi-a trecut...

Și nu mi-a mai rămas decât mâhnirea...
Din cei mai buni soldați să vie trei,
Al patrulea sunt eu... Să plângă tobele...
— Sus lancea!... — A lăsat el în cetate
Atâți orfani și văduve ce-și plâng
Ursita până astăzi... Dar se cade
Cenușa 'n veci de veci să-i preamărim...

Ies, ducând corpul lui Coriolan. Marș funebru.

SFÂRȘIT

MONITORUL OFICIAL ȘI
IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ
BUCUREȘTI — 1940.

